

ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ: ΣΤΕΓ

ΤΜΗΜΑ: ΘΕΚΑ

**ΘΕΜΑ: ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ
ΚΗΠΟΤΕΧΝΙΑ**

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: κα. ΖΑΜΠΑΡΑ ΣΟΦΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΣΑΜΑΝΔΗ ΕΙΡΗΝΗ

Α.Μ.: 8949

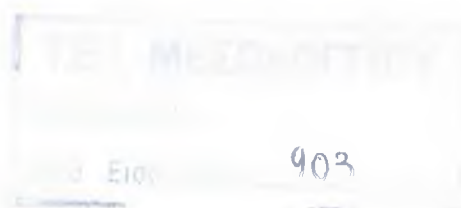
ΕΞΑΜΗΝΟ: ΠΤΥΧΙΟ 4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

σελ

1. Εισαγωγή	3
2. Αρχές Αρχιτεκτονικής Τοπίου.....	4
3. Αιθέρια έλαια.....	5
4. Αρωματικά φυτά και κήπος	6
4.1 Κηπουρική Αρωματικών Φυτών.....	6
4.2 Τοποθεσία.....	6
4.3 Είδη Παρτεριού.....	8
4.3.1 Υγρό παρτέρι.....	8
4.3.2 Το κυρίως παρτέρι.....	8
4.3.3 Σκιερό παρτέρι.....	8
4.3.4 Υπερυψωμένο.....	8
4.3.5 Λιβάδια και χλοοτάπητες.....	8
4.3.6 Βραχόκηποι.....	8
4.3.7 Βότανα σε αμμοχάλικο.....	9
4.3.8 Κηπουρική σε δοχεία.....	9
4.4 Είδη Βοτανόκηπων.....	10
4.4.1 Αυθαίρετοι κήποι με βότανα.....	10
4.4.2 Τυπικοί κήποι με βότανα.....	11
4.4.3 Κήπος αυλής.....	13
4.4.4 Μικρός κήπος στην πόλη.....	13
4.4.5 Μεγάλος κήπος στην πόλη.....	14
4.4.6 Προαστιακός κήπος δώδεκα στρεμμάτων.....	15
4.4.7 Μεγάλος προαστιακός κήπος.....	16
4.4.8 Αγρόκτημα.....	18
4.4.9 Γεωμετρικοί βοτανικοί κήποι.....	19
4.4.10 Ταρατσόκηποι.....	20
5. Τα σημαντικότερα αρωματικά φυτά	
5.1 Αγαστάχη.....	22
5.2 Αγγελική.....	23
5.3 Αγιούγκα.....	24
5.4 Αγριμονιά.....	25
5.5 Αλθαία.....	26
5.6 Αλιφασκιά.....	28
5.7 Αλκέα.....	30
5.8 Αλόη.....	31
5.9 Αλούσια.....	32
5.10 Αλχεμίλα.....	33
5.11 Αμαμηλίδα.....	34
5.12 Αναγαλίδα.....	35
5.13 Ανθυλίδα.....	36
5.14 Αμπαρόριζα.....	37
5.15 Αρνίκα.....	38
5.16 Αρτεμισία.....	39
5.17 Αψίθια.....	40
5.18 Βαλεριάνα.....	41
5.19 Βαπτίσια.....	42
5.20 Βασιλικός.....	43

5.21 Βερόνικα.....	44
5.22 Γεντιανή.....	45
5.23 Γέο.....	46
5.24 Γεράνιο.....	47
5.25 Γιασεμί.....	48
5.26 Γκαλέγκα.....	49
5.27 Γκιλένια.....	50
5.28 Δεντρολίβανο.....	51
5.29 Εσπερίδα.....	52
5.30 Εχιο.....	53
5.31 Θρούμπη.....	54
5.32 Θυμάρι.....	55
5.33 Ινουλα.....	56
5.34 Ισατίδα.....	57
5.35 Κάπαρη.....	58
5.36 Καρδάμινο.....	59
5.37 Κάρδαμο.....	60
5.38 Κάρθαμος.....	61
5.49 Κενταουρέα.....	62
5.40 Λεβάντα.....	63
5.41 Λεβαντίνη.....	64
5.42 Λευκάνθεμο.....	65
5.43 Μέλισσα.....	66
5.44 Μέντα Σπικάτα.....	67
5.45 Οινόθηρα.....	68
5.46 Ρίγανη.....	69
5.47 Σμύρνιο.....	70
5.48 Ταράξακο.....	71
5.59 Υπερικό.....	72
5.50 Χαρομήλι.....	73
6. Συμπεράσματα.....	74

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Τι είναι στην πραγματικότητα τα αρωματικά φυτά; Πολλοί θεωρούν ότι τα αρωματικά φυτά είναι κάποια είδη φυτών που χρησιμοποιούνται κυρίως στο μαγείρεμα , για να δώσουν στο φαγητό κάποιο άρωμα ή για να τονίσουν το υπάρχον, στην κοσμετολογία (καλλυντικά, σαπούνια, αρώματα), όπως και στην παρασκευή ευφραντικών αφεψημάτων. Όλα τα αρωματικά φυτά είναι και φαρμακευτικά, ενώ μερικά φαρμακευτικά δεν είναι αρωματικά. Από την άλλη όμως, θα μπορούσαν να θεωρηθούν σαν αρωματικά φυτά, ένας μεγάλος αριθμός φυτών, στον οποίο τα φυτά παράγουν άνθη ή φύλλα με άρωμα.

Τα αρωματικά φυτά μπορούν να καταταγούν με διάφορους τρόπους, όπως, σε αυτά που χρησιμοποιούνται στην μαγειρική, σε αυτά που έχουν φαρμακευτικές ιδιότητες, σε αυτά που χρησιμοποιούνται και ως ρόφημα. Τέλος επίσης μπορούν να καταταχθούν σύμφωνα με την οικογένεια στην οποία ανήκουν, ανάλογα με το αν είναι ευχάριστα στην οσμή ή όχι.

Ο ωραιότερος, αλλά και ο πιο ικανοποιητικός τρόπος για να πραγματοποιηθεί μια συλλογή από αρωματικά φυτά είναι να κατασκευαστεί ένας μικρός χώρος αρωματικών φυτών μέσα στον κήπο, γιατί έτσι η φροντίδα τους γίνεται καλύτερα και τα φυτά εξασφαλίζουν τις ιδιαίτερες φροντίδες που ίσως χρειάζονται. Πολλά από τα αρωματικά φυτά αγαπούν τον ήλιο και προτιμούν μια θέση προστατευμένη από τον αέρα, αλλά τα περισσότερα προτιμούν έδαφος σαν αυτό που καλλιεργούμε τα λαχανικά μας.

Αν τα φυτά φυτευτούν κοντά σε ένα πλακόστρωτο, τότε θα περιοριστεί η αυξημένη εξάπλωση τους, ενώ ταυτόχρονα μπορεί να δημιουργηθεί ένα είδος σκακιού από πλάκες και αρωματικά φυτά.

Γύρω από αυτόν τον αρωματικό κήπο μπορεί να κατασκευαστεί ένα είδος φράχτη, που θα τον προστατέψει από τον αέρα, φτιαγμένο είτε από ένα είδος φυτού, είτε από αναρριχώμενα φυτά Ένας τέτοιος κήπος μπορεί να προσαρμοστεί δίνοντας του σχήμα τετράγωνο με πρασιές στις γωνίες και με ένα κέντρο που μπορεί να γίνει λιμνούλα, ηλιακό ρολόι ή ποτίστρια για πουλιά. Ένα παγκάκι, στο κέντρο ή στην άκρη θα δώσει την ευχαρίστηση να καθίσει η οικογένεια και να απολαύσει το άρωμα τους και να ηρεμήσει.

Πριν ξεκινήσει να φτιάχνεται ένα κηπάκι με αρωματικά φυτά θα πρέπει να σχεδιαστεί πρώτα. Αυτό θα βοηθήσει να συνδυαστούν τα χρώματα, τόσο των λουλουδιών, όσο και των φυλλωμάτων τους και θα αποτραπεί να φυτευτούν αυτά που ψηλώνουν μπροστά από αυτά που είναι χαμηλά. Επίσης ο σχεδιασμός στο χαρτί πρώτα προσδίδει την δυνατότητα να προσεχθεί ποια ξηραίνονται τον χειμώνα και ποια βγάζουν εντυπωσιακά λουλούδια. Όπως επίσης θα πρέπει να είναι γνωστό ο χώρος που χρειάζεται κάθε φυτό για να αναπτυχθεί. Τέλος, τα φυτά που έχουν τις ίδιες ανάγκες ανάπτυξης καλό θα ήταν να φυτεύονται δίπλα-δίπλα. Κατάλληλα φυτά για μπορντούρα είναι η Σάλβια, η Αρτεμισία, η Λουίζα, και η Λεβαντίνη. Αν ο χώρος είναι μεγάλος μπορεί να χωριστεί σε τμήματα και να καλυφτούν οι μεγαλύτερες με γαρμπίλι ή με ένα φυτό που θα μπορέσει να καλύψει το έδαφος, σαν γκαζόν (π.χ χαμομήλι).

Επίσης μπορούν τα αρωματικά φυτά να καλλιεργηθούν μέσα στον κήπο, δημιουργώντας περιχειλώματα (μπορντούρες). Εδώ όμως θα πρέπει να προσεχθεί και να φυτευτούν τα ψηλά στο πίσω μέρος και τα χαμηλά μπροστά, το ένα κοντά στο άλλο, ώστε να αδελφώσουν. Αρωματικά φυτά που μπορούν

να φυτευτούν μπροστά από τα άλλα είναι η Μαντζουράνα, τα Κρεμμυδάκια, ο Μαιντανός και το Θυμάρι. Από αυτά που μπορούν να φυτευτούν στην μέση είναι το Λάπαθο, ο Ύσσωπος, η Βερμπένα, η Αγριορίγανη, το Αψίθιο, το Δρακόντιο και το Μελισσόχορτο. Τέλος, δε από τα πιο ψηλά είναι η Αρχαγγελική, το Δεντρολίβανο, η Δάφνη και η Μυρτιά.

Μια άλλη καλή θέση είναι να καλλιεργηθούν τα αρωματικά φυτά στο λαχανόκηπο. Μπορεί να φτιαχτεί ένας μόνιμος φράχτης κατά μήκος του λαχανόκηπου. Έτσι τα πολυετή φυτά θα υπάρχουν εκεί για πολλά χρόνια. Αντίθετα θα πρέπει να σπέρνονται κάθε χρόνο τα ετήσια. Κατά τα άλλα η φροντίδα που χρειάζονται είναι η ίδια με τα λαχανικά.

Τέλος ένας άλλος τρόπος είναι να καλλιεργηθούν αυτά που χρησιμοποιούνται πιο συχνά σε γλάστρες ή κρεμαστές ζαρντινιέρες ή σε τελάρα-κουτιά, με αυτόν τον τρόπο μπορούν να μεταφέρονται εύκολα για να προσλάβουν περισσότερο ήλιο και φως.

(BONNAR A. MAC CARTHY D.,).

2. Βασικές Αρχές Αρχιτεκτονικής Τοπίου.

Πριν κατασκευαστεί ένας κήπος θα πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένα στοιχεία. Έτσι δημιουργούνται κάποιες αρχές, οι οποίες είναι:

1. Καθορισμός προτεραιοτήτων.

Είναι λογικό πριν ξεκινήσει ο σχεδιασμός του κήπου να καταρτιστεί μια λίστα επιθυμιών. Είναι σχεδόν απίθανο να ικανοποιηθούν πλήρως, αλλά διασφαλίζεται ότι θα πραγματοποιηθούν οι περισσότερες. Η λίστα μπορεί να περιέχει τα εξής στοιχεία: Το κόστος κατασκευής, τον χώρο κατασκευής, το χρηματικό ποσό που μπορεί να διατεθεί, οι κατασκευές που θεωρούνται βασικότερες (αυτές που εξυπηρετούν τις ανάγκες του καθενός), όπως επίσης και τα χαρακτηριστικά του κήπου που είναι χαρακτηριστικά.

2. Παρατήρηση και μέτρηση.

Ο χώρος στον οποίο θα διαμορφωθεί ο κήπος θα πρέπει να μετρηθεί προσεχτικά, να καταγραφούν οι μετρήσεις και στην συνέχεια να απεικονιστούν σε ένα σχέδιο, απλό στην αρχή, συνήθως σε κλίμακα 1:100. Σε αυτό το σχέδιο θα πρέπει να σχεδιαστούν και οι διαστάσεις όλων των κύριων στοιχείων του χώρου, όπως: μονοπάτια, αποθήκες, θερμοκήπια, σημαντικά παρτέρια, μεγάλα δέντρα και κολώνες. Στο σχήμα πρέπει να συμπεριληφθούν όσες περισσότερες μετρήσεις μπορούν, εκτός από διαστάσεις αντικειμένων που δεν θα διατηρηθούν κατά τον ανασχεδιασμό.

3. Δημιουργία σχεδίου.

A) Αρχικά σχεδιάζεται το περίγραμμα του κήπου μαζί με τις θέσεις του σπιτιού και όλων των κατασκευών, διασφαλίζοντας ότι οι μετρήσεις είναι σωστές πριν τοποθετηθούν και τα άλλα στοιχεία.

B) Κατόπιν σχεδιάζονται τα αντικείμενα τα οποία είναι εύκολα να τοποθετηθούν στο χώρο, όπως τα τετράγωνα παρτέρια, οι ζαρντινιέρες και η αποθήκη.

Γ) Τα μέρη του κήπου που θα μείνουν αμετάβλητα, όπως τα όρια και τα μονοπάτια που δεν θα μετακινηθούν, θα πρέπει να τονιστούν από πάνω με μελάνι. Τα υπόλοιπα μέρη σχεδιάζονται με μολύβι, αφού μπορεί να γίνουν

προσαρμογές αργότερα. Αυτά τα μέρη περνιούνται με μελάνι, όταν πια είναι σίγουρο ότι θα διατηρηθούν στον κήπο.

Δ) Για να σχεδιαστούν καμπύλες και κύκλοι χρησιμοποιείται διαβήτης.

Το σχέδιο πρέπει να ανατυπωθεί υπό κλίμακα σε χαρτί. Για το υπό κλίμακα σχέδιο χρησιμοποιείται μιλιμετρέ χαρτί. Για τους περισσότερους κήπους η κλίμακα είναι 1:50 ή 1:100. Αρχικά σχεδιάζεται το βασικό περίγραμμα του χώρου και η θέση του σπιτιού, συμπεριλαμβάνοντας τις πόρτες και τα παράθυρα. Έπειτα προστίθενται όλες οι κατασκευές που είναι πιθανό να περιέχονται στον κήπο.

4. Δημιουργία τελικού σχεδίου.

Το σχέδιο αυτό βοηθάει στο να υπολογιστεί με ακρίβεια η ποσότητα των τούβλων, των πλακών και άλλων υλικών που θα χρειαστούν. Στη φάση αυτή επίσης μπορεί να προσαρμοστεί και το σχέδιο φύτευσης. Θα πρέπει να έχει αποφασιστεί και τα φυτά που θα φυτευτούν και σχεδιάζονται στο σχέδιο, στις θέσεις που θα δώσουν στον κήπο μια ιδιαίτερη μορφή και προσωπικότητα. Κατά την δημιουργία του σχεδίου και την τοποθέτηση των φυτών σε αυτό, θα πρέπει να σημειωθούν και οι διάφορες αποστάσεις, ώστε η τελική τοποθέτηση να είναι ευκολότερη. Πρέπει επίσης να δοθεί σημασία στα πιθανά ύψη και πλάτη των φυτών. Αρχικά προτιμότερο θα ήταν να τοποθετηθούν τα ψηλά ή αυτά τα οποία θεωρούνται σημαντικά φυτά για την διαμόρφωση του κήπου, φυτά. Στη συνέχεια τοποθετούνται τα μεσαίου ύψους φυτά, αλλά με τέτοιο τρόπο, ώστε κάποια από αυτά να αναπτυχθούν προς το πίσω μέρος της συστάδας ώστε να αποφευχθεί ένα τελικό οπτικό άκαμπτο και εντελώς συμμετρικό αποτέλεσμα. Τέλος τοποθετούνται τα χαμηλής ανάπτυξης φυτά. (McHoy Peter, 2006).

3. Αιθέρια έλαια

Πολλές φορές αναφερόμαστε στον όρο " αρωματικά φυτά " χωρίς όμως να διευκρινίζουμε για πιο λόγο αυτά ονομάζονται αρωματικά φυτά. Ένας απλοϊκός ορισμός είναι ο εξής : " όλα τα φυτά που περιέχουν αιθέρια έλαια, ονομάζονται αρωματικά φυτά ".

Τα αιθέρια έλαια είναι μίγματα από ουσίες που εξατμίζονται εύκολα (πτητικές ουσίες) και οι οποίες δίνουν στα διάφορα φυτά συγκεκριμένες φαρμακευτικές ιδιότητες και την χαρακτηριστική μυρωδιά.

Τα φυτά παράγουν αιθέρια έλαια για να τα χρησιμοποιήσουν στην προσέλκυση των εντόμων (επικονίαση), να τα προστατέψουν από τα φυτοφάγα ζώα (τα αιθέρια έλαια είναι συνήθως πικρά και μερικές φορές δηλητηριώδη), να μειώσουν την διαπνοή του νερού από τα φύλλα (ιδιαίτερα τους θερμούς μήνες), να τα προστατέψουν από διάφορες ασθένειες, για να τα βοηθήσουν να επηρεάσουν άλλα φυτά που αναπτύσσονται στην ίδια περιοχή (αλληλοπάθεια) και τέλος για να τα χρησιμοποιήσουν ως αποθήκες ενέργειας.

Τα αρωματικά φυτά αποθηκεύουν τα αιθέρια έλαια σε ειδικούς χώρους που βρίσκονται στα φύλλα, στο βλαστό, στα άνθη, στο ξύλο ακόμη και στις ρίζες. Η παραγωγή αιθέριων ελαίων έχει εντοπιστεί σε περίπου 2000 φυτικά είδη που ανήκουν σε 60 οικογένειες όπως : Composite, Labiate, Lauraceae, Myrtace, Panacea.

Ορισμένα από τα πιο γνωστά αιθέρια έλαια και από αυτά που χρησιμοποιούνται περισσότερο είναι : Θυμάρι, Μανταρίνι, Πεύκο, Λιβάνι, Κυπαρίσσι, Κανέλα, Βανίλια, Δεντρολίβανο, Τριαντάφυλλο, Μέντα, Λεμόνι, Πορτοκάλι, Λεβάντα, Γιασεμί, Περγαμόντο. (www.etherio.gr/definitions.htm)

4. Αρωματικά φυτά και κήπος

4.1 Κηπουρική των αρωματικών φυτών.

Για να είναι τα βότανα της καλύτερης ποιότητας και να είναι διαθέσιμα οποιαδήποτε στιγμή, είναι προτιμότερο να καλλιεργούνται από εμάς τους ίδιους. Ευτυχώς τα βότανα ανήκουν στα πιο εύκολα καλλιεργήσιμα φυτά. Ορισμένα, όπως το ταραξάκο, συχνά θεωρούνται αγριόχορτα του κήπου, ενώ άλλα, όπως η μέντα, είναι δύσκολο να αναχαιτιστούν από τη στιγμή που εγκαθίστανται. Τα βότανα δεν χρειάζονται αρκετό χώρο για να αναπτυχθούν. Πολλά από αυτά μπορούν να φυτρώσουν σε γλάστρες, στο περβάζι ενός ηλιοφώτιστου παραθύρου, αλλά μπορούν να καλλιεργηθούν και στο εσωτερικό του σπιτιού, ως οικιακά φυτά.

Ο καλύτερος τρόπος για να αναπτυχθούν τα βότανα είναι οι οργανικές μέθοδοι, που χρησιμοποιούν φυσικά υγιεινά προϊόντα για να θρέψουν το χώμα. Η οργανική καλλιέργεια παρουσιάζει αρκετά πλεονεκτήματα. Πρώτον, επειδή χρησιμοποιούνται μόνο φυσικά λιπάσματα, το χώμα παραμένει καθαρό, ελεύθερο από χημικά που μολύνουν και ενδεχομένως περνούν στα ίδια τα φυτά. Δεύτερον, η οργανική καλλιέργεια δημιουργεί ένα υγιές χώμα το οποίο με τη σειρά του αποδίδει υγιή, σφριγηλά φυτά. Και τρίτον, οι οργανικές μέθοδοι είναι λιγότερο κοπιαστικές, αφού περιορίζουν δραστηριότητες στο ελάχιστο, όπως το σκάψιμο και το ξεχορτάρισμα.

Όσο ωφέλιμα είναι τα βότανα για τον χρήστη, άλλο τόσο είναι και για τον κήπο. Πολλά από τα αρωματικά βότανα προσελκύουν τις μέλισσες και άλλα γονιμοποιητικά έντομα. Επίσης βότανα που απαντώνται σε λασπώδη εδάφη, έχουν μακριές, δυνατές ρίζες που συντελούν στο όργωμα του χώματος. Πολλά βότανα φημίζονται ότι κρατούν σε απόσταση ορισμένα επιβλαβή φυτά και ζώα, ενώ άλλα πιστεύεται ότι ωφελούν τα γειτονικά τους φυτά. Αυτές είναι αρετές που αξίζει τον κόπο να λαμβάνουμε υπόψη μας όταν σχεδιάζουμε έναν κήπο. Μπορεί δηλ να αποβεί ωφέλιμο, για παράδειγμα, να εναλλάσσονται βότανα με λαχανικά, παρά να φυτευτούν όλα τα βότανα μαζί.

4.2 Η τοποθεσία.

Πριν φυτευτούν τα βότανα στον κήπο πρέπει να επιθεωρηθεί λεπτομερειακά η τοποθεσία. Πρώτα από όλα πρέπει να γίνει ένα απλό σχεδιάγραμμα και να σημειωθεί, ο άξονας Βορά- Νότου και οι βασικές περιοχές σκιάς. Επίσης πρέπει να χωριστούν σε φωτεινές, μέτριες και σκοτεινές σκιές. Σημειώνονται διάφορα χαρακτηριστικά, όπως αναχώματα και

βαθουλώματα, φράχτες, δέντρα και χωρίσματα, καθώς και τις τυχόν ποικιλίες χώματος. Αυτή η εργασία θα αποκαλύψει τις καλύτερες μεριές για το φύτεμα του κάθε βοτάνου, καθώς και τις καλύτερες τοποθεσίες για βραχόκηπους και υπερυψωμένα παρτέρια.

Τα βότανα είναι καταρχήν άγρια φυτά, για αυτό και θα ήταν καλό να αναπτύσσονται σε συνθήκες όσο το δυνατόν σε πλησιέστερες στο φυσικό τους περιβάλλον. Πολλά από τα πιο γνωστά μας μαγειρικά βότανα προέρχονται από ξερές, ηλιόλουστες περιοχές όπως η Μεσόγειος, Κατά κανόνα τα φυτά αυτής της κατηγορίας στα οποία περιλαμβάνεται το δεντρολίβανο και η μαντζουράνα, έχουν μικρά φύλλα. Εκείνα που προέρχονται από πιο ήπια κλίματα έχουν πλουσιότερο και πιο σαρκώδες φύλλωμα. Τα φυτά αυτά έχουν ειδικές προτιμήσεις : δροσερή σκιά, υγρασία ή χώμα με πολύ καλή αποστράγγιση. Ωστόσο τα βότανα προσαρμόζονται και τα περισσότερα ευδοκιμούν και έξω από το φυσικό τους περιβάλλον. Μια πρακτική λύση είναι να κατασκευαστεί ένα βασικό παρτέρι για τα βότανα σε μια ηλιόλουστη μεριά του κήπου και να χρησιμοποιηθούν άλλες περιοχές για βότανα που έχουν πιο ειδικές απαιτήσεις.

Οι τυπικοί κήποι για βότανα περιβάλλονται συνήθως από κουρεμένους χαμηλούς φράχτες από πυξό ή από τοίχους φτιαγμένους από ζεστά κόκκινα τούβλα ή πέτρα. Οι πιο πολλοί μεγάλοι τυπικοί κήποι με βότανα έχουν στο κέντρο ένα άγαλμα ή ένα σιντριβάνι, ενώ οι μικρότεροι μπορεί να έχουν ένα φυτό εξαιρετικά ελκυστικό, όπως μια δάφνη σε διακοσμητική γλάστρα. Το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας για τη δημιουργία τέτοιων κήπων είναι η σχεδίαση της μπορντούρας και των μονοπατιών. Τα μονοπάτια από πέτρα, τούβλο ή χαλίκια μαζί με τους φράχτες ή τους τοίχους αποτελούν την υποδομή του κήπου. Αξίζει να δαπανηθεί χρόνος και κόπος αρχικά, για να δημιουργηθούν αυτά τα χαρακτηριστικά τόσο καλά, ώστε να χρειάζονται λιγότερη συντήρηση τα επόμενα χρόνια.

Το πρώτο βήμα είναι να σχεδιαστεί το παρτέρι. Αρχικά πρέπει να αποφασιστεί ο τύπος της μπορντούρας και το υλικό που θα χρησιμοποιηθεί και έπειτα να χαραχτεί η διαδρομή των μονοπατιών. Καλό είναι να γίνει επιλογή ενός κεντρικού χαρακτηριστικού, για παράδειγμα ένα χτυπητό ή διακοσμητικό φυτό, που θα προσελκύσει το μάτι. Το επόμενο βήμα είναι να αποφασιστούν τα χαρακτηριστικά λιθοδομής του κήπου. Τα μονοπάτια από τούβλα και πέτρα καθώς και οι τοίχοι πρέπει να γίνουν σε έδαφος που δεν έχει χρησιμοποιηθεί για φύτεμα. Η χλόη σκάβεται και τοποθετείται το υλικό επίστρωσης σε ένα στρώμα άμμου. Τοίχοι που έχουν ύψος μεγαλύτερο από 30 εκατοστά θα χρειαστούν ειδική βάση για στήριξη.

Όταν η κατασκευή ολοκληρωθεί, φυτεύονται οι θάμνοι- φράχτες για μπορντούρα ή άλλα κατάλληλα φυτά. Το τελευταίο βήμα είναι να σκαφτούν τα παρτέρια ανάμεσα στα μονοπάτια και στις παρυφές του κήπου. Σκάβοντας μια ή δυο φορές τα παρτέρια δίνεται ένα καλό ξεκίνημα στα πολυετή βότανα. Μετά όλα είναι έτοιμα για να φυτευτούν. Υπάρχουν πολλά βότανα για να επιλεγθούν αλλά πρέπει να προσεχθεί να τοποθετηθούν τα ψηλά στο κέντρο ή στο πίσω μέρος των χώρων και τα χαμηλά στις άκρες.

4.3 Είδη παρτεριού.

4.3.1 Υγρό παρτέρι.

Αν ο κήπος δεν βρίσκεται σε υγρή περιοχή, πρέπει να δημιουργηθούν συνθήκες υγρασίας στον κήπο, στρώνοντας σε βάθος 30-40 εκ ένα φύλλο πολυαιθυλενίου. Το πολυαιθυλένιο πρέπει να τρυπηθεί για να μπορεί η υγρασία να στεγνώνει με αργό ρυθμό κι πρέπει να αφεθεί ένα λάστιχο ποτίσματος να στάζει στην περιοχή. Κατάλληλο φυτό για αυτό το παρτέρι είναι το Περγαμόντο, η Αλθαία, η Σπειραία, η Αγγελική και η Βαλεριάνα.

4.3.2 Το κυρίως παρτέρι.

Η καλύτερη τοποθεσία για αυτό το παρτέρι είναι μια ηλιόλουστη περιοχή κοντά στο σπίτι. Το χώμα πρέπει να διαθέτει καλή αποστράγγιση και αρκετό χούμο για να είναι υγρό το καλοκαίρι. Τα περισσότερα μαγειρικά βότανα αναπτύσσονται πολύ καλά εδώ.

4.3.3 Σκιερό παρτέρι.

Σε αυτά τα βότανα του δάσους πρέπει να δοθεί κάμπωση σκιά κοντά σε δέντρα ή θάμνους. Μερικά από τα πιο χρήσιμα βότανα που αγαπούν τη σκιά είναι η μέντα, η κομβολάρια, η ασπερούλα, ο μενεξές, η πουλμονάρια, το ηρανθές και το πολυγόνατο.

4.3.4 Υπερυψωμένο παρτέρι.

Το υπερυψωμένο παρτέρι κατασκευάζεται 30 εκ πάνω από το επίπεδο του εδάφους. Μπορούν να δημιουργηθούν τοιχώματα από πέτρες, παλιά τούβλα ή ακόμη και κούτσουρα, αφήνοντας κάποια κενά για να τακτοποιηθούν τα αναρριχώμενα φυτά. Μέσα στο παρτέρι τοποθετείτε μια στρώση από πέτρες ή χοντρό χαλίκι, ώστε να έχει καλή αποστράγγιση. Το παρτέρι γεμίζεται με το ίδιο μείγμα χώματος όπως και στο βραχόκηπο.

4.3.5 Λιβάδια και χλοοτάπητες.

Πολλά βότανα φτιάχνουν εξαιρετικούς διακοσμητικούς χλοοτάπητες και ορισμένα από αυτά σχηματίζουν ευωδιαστά λιβάδια. Τα βότανα εμποδίζουν το φύτευμα ζιζανίων γιατί καλύπτουν τόσο πυκνά το έδαφος, ώστε δεν περνά το φως κι έτσι σταματά η ανάπτυξη των φυτανιών αν και υπάρχουν κάποια αγριόχορτα που πάντα βρίσκουν τρόπο να αναπτυχθούν. Ένα άλλο πλεονέκτημα των βοτάνων που καλύπτουν το έδαφος είναι ότι κρατούν σκεπασμένο το χώμα το χειμώνα απομονώνοντας το από την παγωνιά και προστατεύοντας το από τη διάβρωση κατά την διάρκεια των βροχοπτώσεων. Το καλοκαίρι βοηθούν το χώμα να συγκρατεί την υγρασία του και το προφυλάσσουν από τον δυνατό ήλιο.

4.3.6 Βραχόκηποι.

Ειδικά σχεδιασμένα παρτέρια μπορούν να δώσουν καλύτερο έλεγχο στα αναπτυσσόμενα βότανα. Μπορεί να τοποθετηθεί καλύτερης ποιότητας χώμα και να βελτιωθεί η αποστράγγιση. Ένας ηλιόλουστος, καλά

αποστραγγιζόμενος βραχόκηπος είναι ιδανικός βιότοπος για πολλά βότανα, ειδικότερα για όσα κατάγονται από τη Μεσόγειο. Ένα υπερυψωμένο παρτέρι χωρίς βράχους προσφέρει κόγχες στα τοιχώματά του για τα αλπικά και τα αναρριχητικά φυτά μεριές για μεγαλύτερα φυτά μέσα στο ίδιο το παρτέρι και για φυτά του δάσους στη σκιά που δημιουργούν τα ψηλότερα είδη.

Αν το χώμα του κήπου είναι βαρύ, ο βραχόκηπος πρέπει να χτιστεί στην επιφάνεια του υπάρχοντος εδάφους. Αν το χώμα είναι ελαφρύ πρέπει να σκαφτεί 30 εκ περίπου ώστε οι βράχοι να έρθουν σχεδόν περασιά με το περιβάλλον χώμα. Αρχικά με ένα στρώμα 15 εκ από χοντρά χαλίκια, προσθέτοντας 8 εκ στρώμα από αμμοχάλικο και σκεπάζοντας το με 8 εκ στρώμα από χώμα αποτελούμενο από 3 μέρη επιφανειακό χώμα, 2 μέρη τύρφης και 1,5 μέρος αμμόλιθου ή χαλικώδη άμμο. Η κατασκευή τελειώνει με όμορφες πέτρες ή παλιά κόκκινα τούβλα.

4.3.7 Βότανα σε αμμοχάλικο.

Ένα μονοπάτι από αμμοχάλικο είναι κατάλληλο για να φυτευτούν βότανα, όμως πρέπει να προετοιμαστεί προσεκτικά για να εξασφαλιστεί καλή αποστράγγιση. Αφού σκαφτεί το χώμα σε βάθος 30εκ το χαντάκι πρέπει να γεμίσει με μια στρώση 15εκ από χοντρό χαλίκι. Στη συνέχεια προστίθεται ένα στρώμα ανακατεμένων τύρφων και από πάνω προστίθεται μια στρώση 5-7 εκ από το μείγμα χώματος που χρησιμοποιείται στον βραχόκηπο. Στην συνέχεια το χαντάκι σκεπάζεται με μια στρώση αμμοχάλικου ή πετραδάκια. Τα βότανα που κατάγονται από ξηρά κλίματα θα ευδοκιμήσουν και θα αναπαραχθούν με ευκολία.

4.3.8 Κηπουρική σε δοχεία.

Μπορεί να φυτευτεί μεγάλος αριθμός βοτάνων σε δοχεία. Δεν υπάρχει περιορισμός στο είδος των δοχείων που θα χρησιμοποιηθούν, αλλά προτιμότερο θα ήταν να χρησιμοποιηθούν όσα είναι κατασκευασμένα από φυσικά υλικά. Αρχικά τοποθετείται μια στρώση από πέτρες ή πήλινα θραύσματα για να βοηθήσουν στην αποστράγγιση.

Επειδή ένα τέτοιο δοχείο είναι απομονωμένο από τον υπόλοιπο κήπο, απαιτεί ειδική μεταχείριση. Προσοχή όμως να μην υπερχειλίζεται με νερό. Πρώτα πρέπει να ξεραθεί αρκετά η επιφάνεια του χώματος για να ποτιστεί. Αν η γλάστρα είναι μικρή είναι προτιμότερο να προστεθεί νερό στο πιατάκι. Πρέπει επίσης να προσεχθεί και η θρέψη του. Όταν περάσουν μερικοί μήνες θα πρέπει να ξεκινήσουν να τροφοδοτούνται τα φυτά με οργανικό λίπασμα. (Mabey Richard, 1999).

4.4 Είδη βοτανόκηπων.

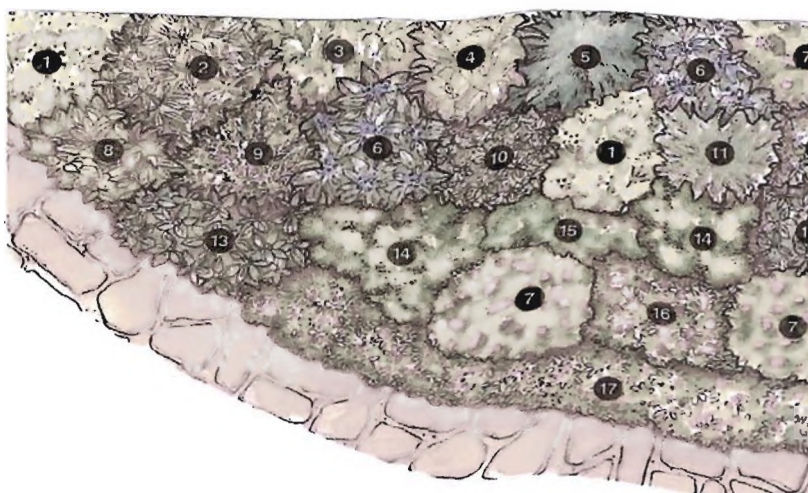
4.4.1 Αυθαίρετοι κήποι με βότανα.

Η δημιουργία ενός ελκυστικού αυθαίρετου κήπου με βότανα είναι πολύ πιο εύκολη από τη δημιουργία ενός τυπικού κήπου. Ουσιαστικά χρειάζεται :

- Να τοποθετηθούν όλα τα αντικείμενα στο πίσω μέρος των παρτεριών που βρίσκονται κόντρα σε ένα κτίριο ή τοίχο ή στο κέντρο των παρτεριών που φαίνονται από όλες τις μεριές.
- Να εξασφαλιστεί ότι τα χρώματα των βοτάνων και των λουλουδιών τους αλληλοσυμπληρώνονται. Τα παρτέρια μπορεί να έχουν οποιοδήποτε σχήμα και δημιουργούνται εύκολα, αφού προετοιμαστεί το έδαφος τους όπως θα γινόταν για ένα παρτέρι λαχανικών.

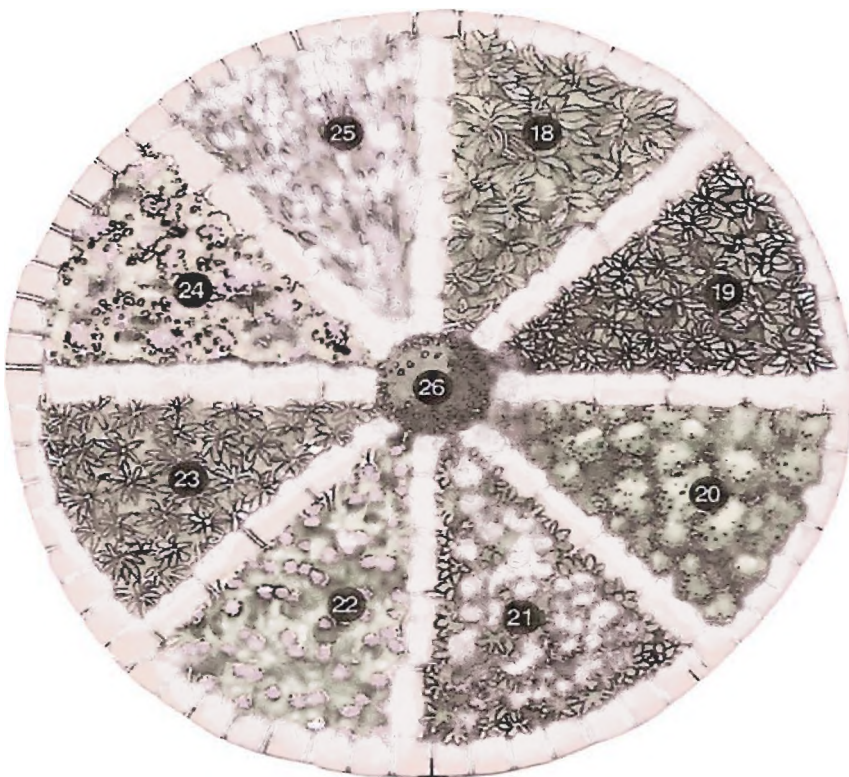
Φυσικό σχέδιο

1. Άνηθος	10. Δυόσμος
2. Δάφνη	11. Αρτεμισία
3. Μάραθο	12. Φασκόμηλο
4. Λυγιστικό	13. Βασιλικός
5. Άρκευθος	14. Μαϊντανός
6. Μπουράντζα	15. Κορίανδρος
7. Σχοινόπρασο	16. Θυμάρι
8. Ξινολάπαθο	17. Έρπον θυμάρι
9. Δενδρολίβανο	

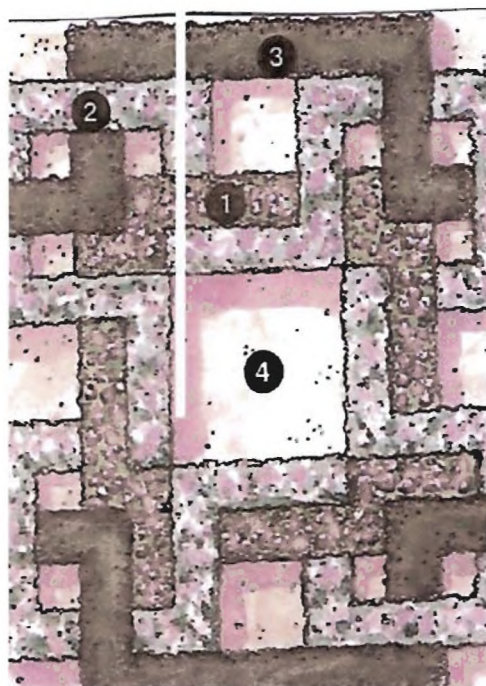
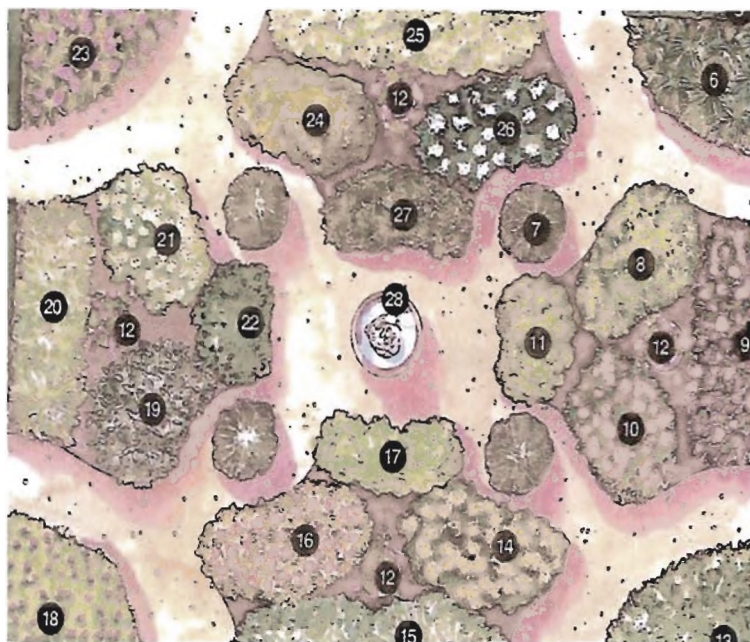
18. Βασιλικός	23. Φασκόμηλο
19. Δυόσμος	24. Ρίγανη
20. Μαϊντανός	25. Λεβάντα- νάνος
21. Θυμάρι	26. Πυξός.
22. Σχοινόπρασο	

Σχέδιο Τροχός

4.4.2 Τυπικοί κήποι με βότανα.

Οι τυπικοί κήποι με βότανα έχουν γενικά συμμετρικό σχήμα, βασισμένο σε ένα επαναλαμβανόμενο γεωμετρικό σχέδιο. Συνήθως πλακιστώνονται με πλάκες επίστρωσης ή χαλαρά υλικά, όπως το χαλίκι, για να ξεχωρίσουν τα μονοπάτια από τα παρτέρια. Τα φυτά μπαίνουν συχνά συμμετρικά.

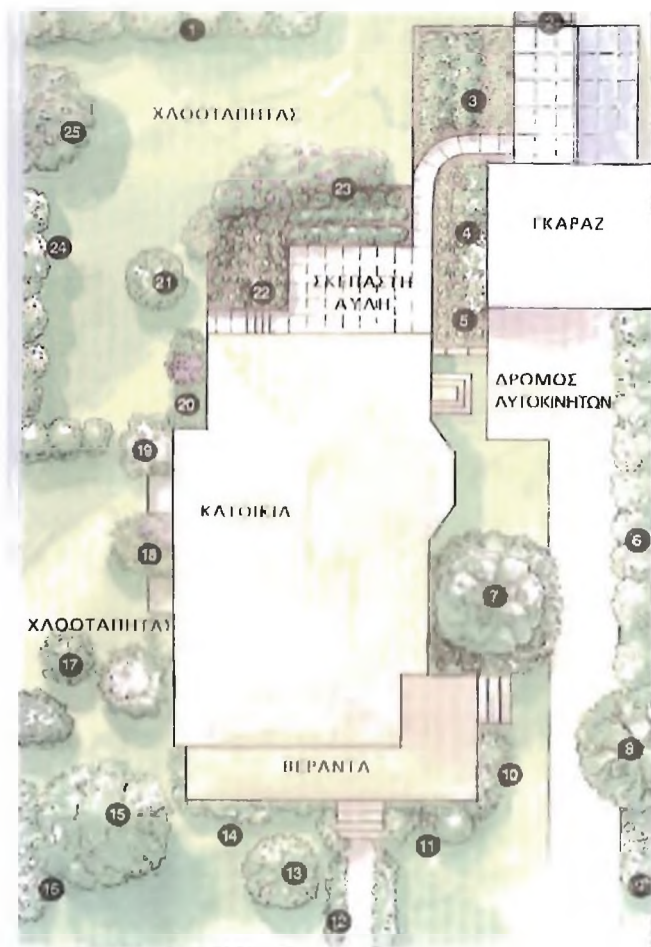
1. Δεντρολίβανο	8. Υσσωπος	15. Θυμάρι	22. Αιγυπτιακά κρεμμύδια
2. Πυξός	9. Περγαμότο	16. Κορίανδρος	23. Στήβια
3. Πέτρες επίστρωσης	10. Μαιντανός	17. Σχοινόπρασο	24. Άνηθος
4. Πυξός	11. Ανθισμένη υδρία	18. Φασκόμηλο	25. Μυρρίς
5. Φρέσκα κρεμμυδάκια	12. Σκόρδο	19. Λυγιστικό	26. Μέντα
6. Πυραμοειδές δεντρολίβανο	13. Αγγελική	20. Παρθένιο	27. Σιντριβάνι
7. Μαντζουράνα	14. Ιεροβότανο	21. Αρτεμισία	

4.4.3 Κήπος Αυλής.

Αυτός ο πολύ μικρός κήπος φαίνεται πολύ μεγαλύτερος από όσο είναι στην πραγματικότητα, ενώ η άκρη του δεν είναι ορατή από το σπίτι. Κατά τον ίδιο τρόπο, το σπίτι μόλις που φαίνεται από το παγκάκι στην άκρη του κήπου. Η καμπύλη διάταξη των φυτών και το ύψος των δένδρων αφήνουν πάντα κρυμμένο και κάτι για να ανακαλυφθεί. Εδώ τον πρωτεύοντα ρόλο παίζουν τα διακοσμητικά, αλλά έχει προστεθεί και ένας μικρός λαχανόκηπος. Τα πιο πολλά από τα διακοσμητικά που επιλέχθηκαν είναι εδώδιμα. Τα χορταρικά και πολλά παρτέρια με άνθη είναι κοντά στην κουζίνα. Η κερασιά, η μηλιά και η αχλαδιά παράγουν εποχικά φρούτα για το τραπέζι. Μαζί με το γιαπωνέζικο σφένδαμο και τους καρποφόρους θάμνους δημιουργούν ένα ωραίο σύνολο και οδηγούν το μάτι στις τριανταφυλλίες που βρίσκονται πίσω.

4.4.4 Μικρός κήπος στην Πόλη.

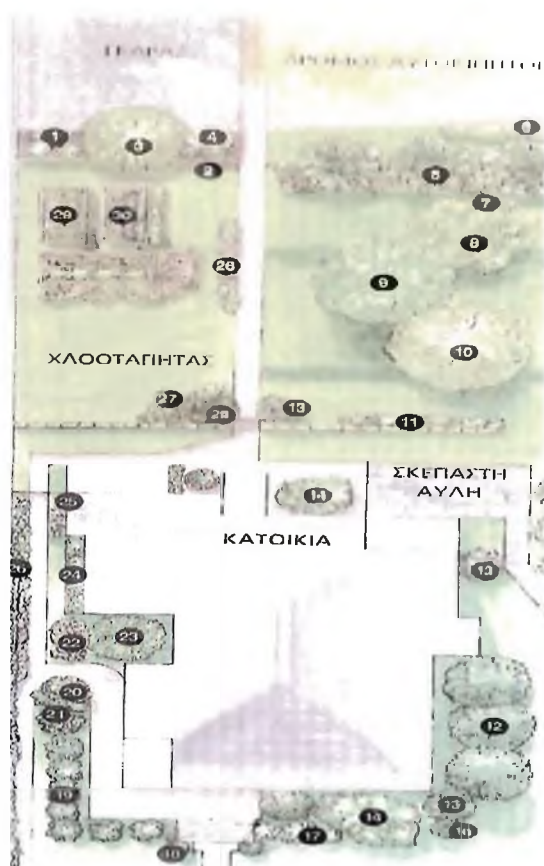
Σήμερα η επιλογή διακοσμητικών εδωδιμων φυτών είναι μεγαλύτερη από οποτεδήποτε άλλοτε. Για όρια μπορούν να φυτευτούν βατόμουρα κατά μήκος του πίσω φράχτη ή να αναμειχθούν με φουντουκιές ή βατόμουρα χωρίς αγκάθια. Επίσης μπορεί να τοποθετηθεί αγιόκλημα ή ακόμα και μια ρωσική καρποφόρα ποικιλία που βγάζει μπλε καρπούς με θαυμάσια, ξεχωριστή γεύση. Τέλος ένα μονοπάτι μπορεί να πλαισιωθεί με φράουλες ή ορεινό οξύκοκκο, οι καρποί του οποίου δίνουν μια γευστικότερη σάλτσα που συνοδεύει τέλεια ψητό ελάφι ή αρνί.

1. Σμέουρα	9. λαχανικά	17. κρίνα
2. κομπόστα	10. βερίκοκιά στον τοίχο	18. μανόλια
3. ντομάτες και τρόπαια	11. βότανα	19. μεγάλη μηλιά
4. πασχαλιές	12. κολκβίτσα	20. αμπέλι
5. χώρος για σαλατικά με άνηθ	13. άνηθ	21. ορεινά οξύκοκκα
6. μύρτιλλα	14. φράχτης με σμέουρα	22. εδώδιμο αγιόκλημα με βατόμουρα
7. μαύρα/κόκκινα φραγκοστάφυλα	15. ροδόδεντρο με παχύσανδρα από κάτω	23. τριανταφυλλιές και φραγκοστάφυλα
8. μηλιά νάνος	16. αχλαδιά νάνος	24. κερασιά
		25. αλπικές φράουλες

4.4.5 Μεγάλος Κήπος στην Πόλη.

Έξω από τον φράχτη φυτεύονται σμεουριές κατά μήκος της αλέας και είναι πολύ όμορφες αφού μπορεί κανείς να τις δει μπαίνοντας στο σπίτι. Ο κλιμακωτός πίσω κήπος αφήνει άφθονο χώρο για να παίζουν τα παιδιά κάτω από την σκιά των δένδρων. Τα τρία υπερυψωμένα παρτέρια βρίσκονται στο πιο ηλιόλουστο τμήμα του κήπου. Η μεγάλη κερασιά από όσα μπορεί να καταναλώσει η οικογένεια και τα φρούτα που μένουν στα δένδρα προσελκύουν τα πουλιά. Τα βότανα καλλιεργούνται σε ημισκιερό μέρος στη μια πλευρά του σπιτιού, μαζί με τις τριανταφυλλιές και φυτά τα οποία προσελκύουν μέλισσες και άλλα ευεργετικά έντομα. Ο μπροστινός κήπος αφήνεται να είναι πιο τυπικός, χωρίς λαχανικά. Τα πεύκα κατά μήκος της νότιας πλευράς δίνουν κουκουνάρια. Η σειρά με τα καναδικά έλατα στο πίσω μέρος του κήπου εμποδίζει τους χειμερινούς αέρηδες.

1. κήπος κουζίνας	5. ακτινιδιά	9. ροδακινιές	13. λευκά πεύκα	17. σακχαροφόρος σφένδαμος
2. μαύρη καρυδιά	6. τριανταφυλλιές	10. ανοιχτός θολός με κληματίδες	14. δένδρα με σκληρό ξύλο	18. καρυδιές
3. γιαπωνέζικος σφένδαμος	7. μηλιά	11. λαχανικά	15. λαχανικά και σιτηρά	19. μηλιές
4. σακχαροφόρος σφένδαμος	8. φράχτης κρانيάς με δένδρα	12. μαλακά φρούτα	16. κληματαριά σε πέργκολα	20. αντιανεμικός φραγμός από αιθαλή

4.4.6 Προαστιακός κήπος Δώδεκα Στρεμμάτων.

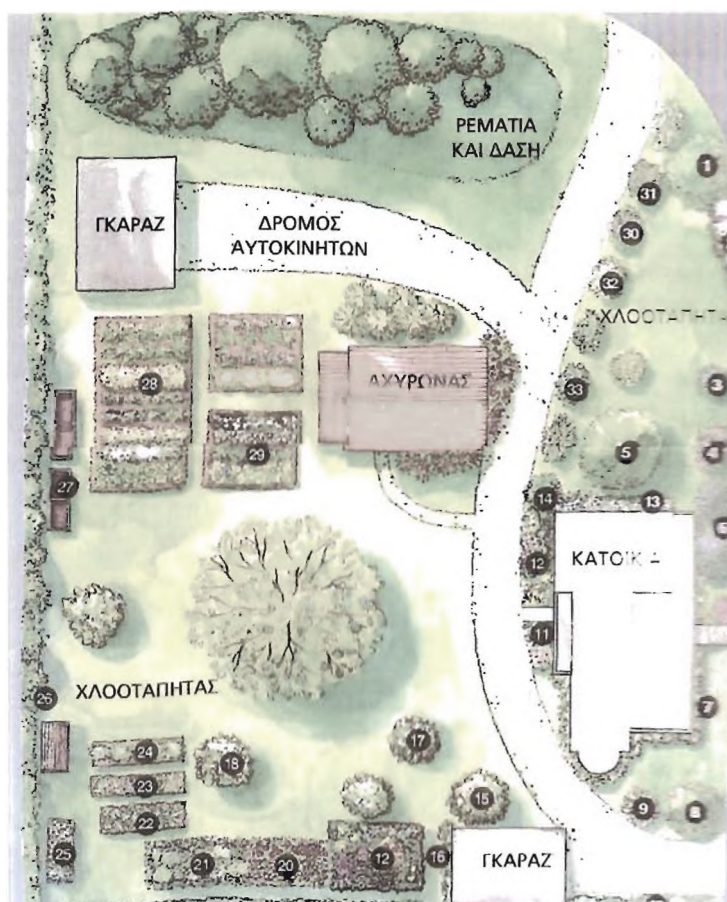
Ο κήπος αυτός έχει σχεδιαστεί για να παράγει αρκετή τροφή για την οικογένεια. Η ομορφιά αυτού του κήπου έχει επιτευχθεί με μια ανάμιξη εδώδιμων και διακοσμητικών φυτών. Όλα τα ετήσια άνθη και λαχανικά καλλιεργούνται μαζί. Τα πολυετή που χρειάζονται λιγότερη φροντίδα φυτεύονται σε όλο τον χώρο, αλλά τα ετήσια, που χρειάζονται πότισμα και βοτάνισμα φυτεύονται σε ένα μέρος κοντά σε μια βρύση και στο πιο ηλιόλουστο σημείο.

1. μαύρη κυδωνιά	9. μανόλια	17. ροδακινιά	25. ξινολάπαθο
2. φλόγα	10. φράχτης από αιθαλή	18. αχλαδιά	26. φράχτης με δένδρα
3. δενδροειδής ορτανσία	11. τριανταφυλλιά Sharon	19. μεγάλη κατάλπα	27. κουτιά με κομπόστα
4. τριανταφυλλίες	12. ανάμικτα άνθη	20. παιωνίες	28. λαχανικά
5. σφένδαμος σακχαροφόρος	13. μιγκέ	21. πολυετή βότανα	29. λαχανικά και άνθη
6. μπλε έλατο	14. πεύκο	22. ραβέντι	30. φορσύθια
7. φουγκίες	15. μηλιές	23. φραγκοστάφυλα	31. κρυφοξυλιά
8. ξινομηλιά	16. κισσός	24. ροδόμυτρος	32. αρωνία
			33. αγιόκλημα

4.4.7 Μεγάλος Προαστιακός Κήπος.

Αυτή η έκταση παράγει σχεδόν όλη την τροφή που χρειάζεται μια μεγάλη οικογένεια. Ο κήπος είναι ανθισμένος κατά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου. Τα άνθη και οι θάμνοι προσελκύουν πουλιά και μέλισσες που επικονιάζουν τα λαχανικά. Οι φράχτες και τα σημεία που δεν κλαδεύονται παρέχουν βιότοπους για πουλιά και ωφέλιμα έντομα. Οι θάμνοι φυτεύονται σε ομάδες των τριών. Δεν χρησιμοποιούνται μακριοί, ίσιοι διάδρομοι. Μια στροφή στον διάδρομο προσελκύει το μάτι και κάνει τον χώρο να φαίνεται μεγαλύτερος.

1.ανθοφόροι βολβοί	8.σπαράγγια	15.ραβέντι	22.πέντε παιωνίες
2.ίριδες	9.κουτιά κομπόστας	16.φράχτης από άγρια τριαντάφυλλα	23.δενδροειδής τριανταφυλλιά
3.γιασεμί της Βιργινίας	10.μυρτίδια	17.λαχανικά	24.πασχαλιές
4.κληματαριά	11.ανάμικτα άνθη	18.φράχτης από τάξω	25.μικτός φράχτης
5.ανθοφόρα ετήσια	12.φράουλες	19.σμεουριές, βατόμουρα, ροδόμυτρα	26.κολκβίτζια
6.φουγκίες	13.πέντε παιωνίες	20.αχλαδιά	27.μανόλια
7.φράχτης από ανάμικτα εδώδιμα	14.μηλιές νάνοι	21.κερασιά	

4.4.8 Αγρόκτημα.

Ένας μικρός κήπος για την κουζίνα κοντά στο σπίτι παράγει αρκετά φρούτα και λαχανικά για τις ανάγκες της οικογένειας. Η γη χωρίζεται σε «εξωτερικά δωμάτια». Αυτά τα εξωτερικά δωμάτια προσδίδουν μια πιο οικεία όψη στη γη επειδή την χωρίζουν σε μικρότερα τμήματα.

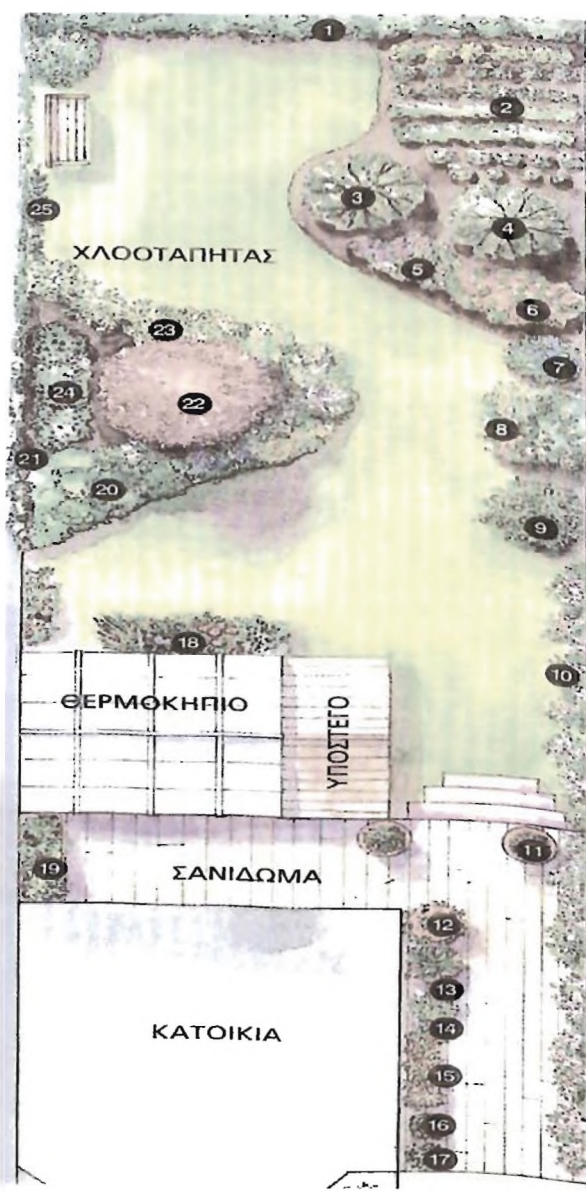
1. κήπος κουζίνας	6.τριανταφυλλιές	11.λαχανικά	16.κληματαριά σε πέργκολα
2.μαύρη καρυδιά	7.μηλιά	12.μαλακά φρούτα	17.σακχαροφόρος σφένδαμος
3.γιαπωνέζικος σφένδαμος	8.φράχτης κρνιαίς με δένδρα	13.λευκά πεύκα	18.καρυδιές
4.σακχαροφόρος σφένδαμος	9.ροδακινιές στον τοίχο	14.δέντρα με σκληρό ξύλο	19.μηλιές
5.ακτινίδια	10.ανοιχτός θολός σκεπασμένος με κληματίδες	15.λαχανικά και σιτηρά	20.αντιανεμικός φραγμός από αειθαλή

4.4.9 Γεωμετρικοί βοτανικοί κήποι.

Η μέθοδος αυτή είναι λιγότερο φυσική από τις άλλες μεθόδους, αλλά παρουσιάζει και κάποια πλεονεκτήματα. Η εύκολη πρόσβαση μικρών Παρτεριών με τα ενδιάμεσα μονοπάτια σημαίνει πως η συντήρηση και η συγκομιδή πραγματοποιούνται άμεσα και χωρίς προβλήματα. Εξάλλου τα σχήματα των παρτεριών του λιθόστρωτου και των μικρών φραχτών είναι πολύ όμορφα. Ούτε είναι ανάγκη ο συμμετρικός σχεδιασμός να σας εμποδίζει στο να δημιουργήσετε οικολογικές ζώνες, κατάλληλες για κάθε φυτό, περιοχές που είναι σκιερές ή ηλιόλουστες, προστατευμένες ή εκτεθειμένες.

Κάποιοι από τους πιο αποτελεσματικούς σχεδιασμούς κήπων είναι πολύ απλοί. Ένας παραδοσιακός σχεδιασμός θέλει τα παρτέρια συμμετρικά γύρω από ένα κεντρικό χαρακτηριστικό όπως μια στέρνα για πουλιά. Αυτός ο τύπος σχεδίου βασίζεται στη διαίρεση ενός τετραγώνου στα τέσσερα ή ενός κύκλου όπου τα παρτέρια χωρίζονται από τις υποθετικές ακτίνες ενός τροχού. Η φύτευση μπορεί να είναι ασύμμετρη ανακατώνοντας υφή, υφές και χρώματα. Μπορούν επίσης να φυτευτούν κάθε ένα από τα παρτέρια με ένα συγκεκριμένο τύπο βοτάνων.

Το σχέδιο σκακίρας εναλλάσσει καλαίσθητα πλάκες του λιθόστρωτου με παρτέρια. (Fedor J. 2005)

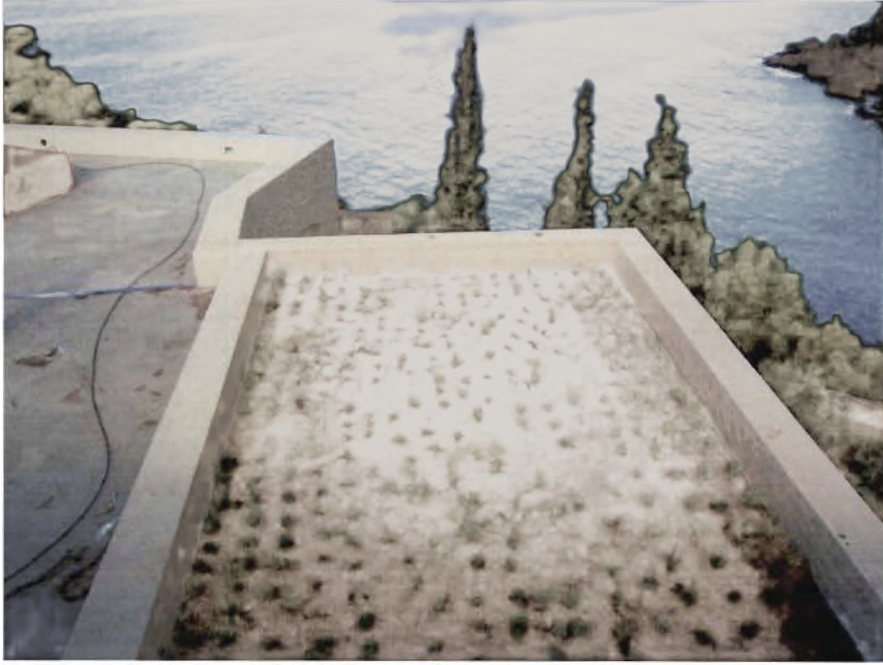

1. Φράχτης με τριανταφυλλιές	8. Κυδωνιά	15. Άνθη	22. Γιαπωνέζικος σφένδαμος
2. Λαχανικά	9. Δάφνη	16. Δεντρολίβανο	23. Βατόμουρα χωρίς αγκάθια
3. Κερασιά νάνος	10. Κληματίδα	17. Μαιντανός	24. Κρεβατίνα ροδακινιάς
4. Μηλιά νάνος	11. Αειθαλή σε γλάστρα	18. Κληματαριά και ακτινίδια.	25. Συκιές
5. Ηράνθεμα και Λούπινα	12. Διακοσμητική γλάστρα με φράουλες	19. Άνθη και βότανα	
6. Ορτανσίες	13. Τσάιβς	20. Βότανα	
7. Τριανταφυλλιές αναρριχώμενα και θάμνοι	14. Ντομάτες	21. Φραγκοσταφυλιά και ροδόμυτρα	

4.4.10 Ταρασόκηποι.

Οι ταρασόκηποι είναι ήδη πολύ διαδεδομένοι σε χώρες της Ευρώπης και μαζί με το πράσινο φέρνουν κι άλλα σπουδαία πράγματα στους κατοίκους ενός αστικού περιβάλλοντος. Ένας ταρασόκηπος χρειάζεται υποδομή για να είναι βιώσιμος και να μην προκαλέσει προβλήματα στο εκάστοτε κτίριο. Αρχικά, τοποθετούνται μεμβράνες προστασίας της βάσης της ταράτσας. Στη συνέχεια μπαίνει το δίκτυο αποστράγγισης, ώστε το νερό να μη μένει στην ταράτσα και τοποθετείται γεωύφασμα ειδικών διατομών για να μην περνά το νερό το εδαφικό υπόστρωμα και κλείνει την αποστράγγιση. Το εδαφικό υπόστρωμα τοποθετείται αμέσως μετά, έχει το ρόλο του χώματος, αλλά διαθέτει μειωμένο βάρος και είναι υλικό που δεν μεταβάλλεται με το χρόνο.

5. Τα σημαντικότερα αρωματικά φυτά

5.1 ΑΓΑΣΤΑΧΗ.

Agastache foeniculum της οικογένειας των Labiatae

Το γένος περιλαμβάνει μερικά είδη πολυετών ποωδών φυτών ιθαγενών των θερμών εύκρατων περιοχών. Η αγαστάχη είναι φυτό πολυετές, αρωματικό, ιθαγενές της βόρειας και της κεντρικής Αμερικής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος : 60-120εκμ ή και περισσότερο. Πλάτος:30-40εκμ. Φύλλα:Μαλακά ωσειδή, με πριονωτά χείλη, με άρωμα γλυκάνισου, από όπου και το αγγλικό όνομα Amice. Άνθη:Μικρά, σωληνοειδή, που φέρονται πυκνά πολλά μαζί σε ταξιανθία στάχυ, μοβ χρώματος και προσελκύουν τις μέλισσες. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει από τα μέσα του καλοκαιριού μέχρι τις αρχές του φθινοπώρου.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις : Ευδοκίμει σε πλούσια, υγρά και ηλιαζόμενα εδάφη που αποστραγγίζουν καλά. Αντέχει στις χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -5

Πολλαπλασιασμός : Πολλαπλασιάζετε με σπόρο την Άνοιξη, όταν η θερμοκρασία του εδάφους είναι 18°C, με διαίρεση του φυτού την Άνοιξη ή με ημιώριμα μοσχεύματα το καλοκαίρι.

Εχθροί και ασθένειες : Ανθεκτικό μάλλον φυτό στις διάφορες προσβολές.

Είδη και ποικιλίες : Αναφέρεται το είδος Agastache rugosa (Korean Mint) ύψους περίπου 1 μέτρου, με φύλλα αρώματος μέντας και άνθη μοβ σε ταξιανθίες στάχυ.

Χρήσεις

Φαρμακευτική : Από τους αυτόχθονες Αμερικάνους χρησιμοποιούταν τα φύλλα ως ρόφημα για την ανακούφιση από τον πυρετό, το βήχα και το κρυολόγημα.

Μαγειρική : Τα φύλλα μπορούν να χρησιμοποιηθούν επίσης ως καρύκευμα σε σούπες και σάλτσες ή ως αναψυκτικό.

Αρχιτεκτονική Τοπίου :

1. Κατάλληλο φυτό για καλλιέργεια σε γλάστρες προκειμένου να διακοσμή εξώστες, δώματα, αίθρια, καθιστικά κήπων και εισόδους κατοικιών.
2. Μπορεί να καλύψει χαμηλούς τοίχους ή άλλες κατακόρυφες αντιαισθητικές επιφάνειες του κήπου.
3. Συγκαλλιεργείται με άλλα πολυετή φυτά, Φυτεμένο στη δεύτερη ή τρίτη σειρά.

5.2 ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Angelika archangelika της οικογένειας των Umbeliferae.

Γένος με 24 είδη πολυετών ποωδών φυτών ιθαγενών του βόρειου ημισφαιρίου και της Νέας Ζηλανδίας. Η *Angelika archangelika* είναι διετές φυτό, ιθαγενές της Ευρώπης και ορισμένων περιοχών της Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος :120-240εκμ. Πλάτος : Περίπου 120εκμ. Φύλλα: Φτεροειδή, μεγάλα, φωτεινού πράσινου χρώματος, σε επιμήκη στελέχη. Άνθη: Μικρά, πρασινοκίτρινα, σε ταξιανθίες επίπεδου και σύνθετου σκιαδίου. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις : Προτιμά πλούσια και υγρά εδάφη, αλλά μπορεί να αναπτυχθεί και σε όλα σχεδόν τα εδάφη αρκεί να μην είναι πολύ ξηρά. Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20°C.

Πολλαπλασιασμός : Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την Άνοιξη ή με μεταφύτευση σποροφύτων, που αναπαράγονται μόνα τους με την άφθονη πτώση των σπόρων στο έδαφος

Εχθροί και Ασθένειες : Δεν προσβάλλεται γενικά από εχθρούς και ασθένειες.

Είδη και Ποικιλίες: Στο γένος *Angelica* περιλαμβάνονται τα είδη *Angelica atropurpurea*, *Angelica gigas* και *Angelica silvertips*.

Χρήσεις :

Φαρμακευτική : Η αγγελική έχει αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες, κατεβάζει τον πυρετό και δρα ως αποχρεμπτικό, καθαρίζει τους πνεύμονες, θεραπεύει μορφές βρογχίτη, πλευρίτη, βήχα και άλλες μολύνσεις του στήθους.

Μαγειρική : Στην Ευρώπη οι πολύ νεαροί και τρυφεροί βλαστοί ζαχαρώνονται και ψήνονται με τάρτες φρούτων και μούρα για να μειώσουν την οξύτητά τους. Επίσης χρησιμοποιούνται σε γλυκά του κουταλιού και μαρμελάδες και οι σπόροι σε μπισκότα. Επίσης οι σπόροι και οι ρίζες του φυτού αποτελούν βασικό στοιχείο για την παρασκευή του γαλλικού ηδύποτου «βενεδικτίνη».

Αρχιτεκτονική του Τοπίου :

1. Κατάλληλο για φύτευση σε κήπους οροφής, σε αίθρια και καθιστικά κήπων.
2. Μπορεί να φυτευτεί μπροστά από κτίρια.
3. Συνιστάται για τουριστικούς και αρχαιολογικούς χώρους.
4. Φυτεύεται σε συνδυασμό με άλλα πολυετή ποώδη ή ξυλώδη φυτά, για να σχηματίσει ωραία φυτικά –ανθικά αμφιθέατρα.

5.3 ΑΓΙΟΥΓΚΑ

Ajuga reptans της οικογένειας των Lamiaceae.

Γένος με περίπου 30 είδη ετήσιων ή πολυετών φυτών, αυτοφυών των τροπικών περιοχών. Η *Ajuga reptans* είναι σκληραγωγημένο πολυετές φυτό, που κατάγεται από την Ευρώπη και τη δυτική Ασία.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος: 15-20εκμ. Πλάτος: 60-90εκμ
Φύλλα : Ωοειδή, βαθυπράσινα, στιλπνά,. Άνθη: Σωληνοειδή, βαθυκύανου χρώματος, κάποτε ρόδινου ή λευκού, σε όρθια ανθικά στελέχη. Εποχή και εύρος άνθισης: Ανθίζει στο τέλος της Άνοιξης και στις αρχές του Καλοκαιριού.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις : Ευδοκιμεί σε ουδέτερα ή ελαφριά όξινα, υγρά και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη, εμπλουτισμένα με οργανική ουσία. Μπορεί όμως να αναπτυχθεί και σε φτωχά εδάφη. Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20°C.

Πολλαπλασιασμός : Πολλαπλασιάζετε με διαίρεση των έρριζων βλαστών στις αρχές του Καλοκαιριού, αμέσως μετά τη λήξη της άνθισης και με σπόρο την Άνοιξη. Αμέσως μετά την ωρίμανσή του.

Εχθροί και Ασθένειες : Ανθεκτικό μάλλον φυτό στις διάφορες προσβολές.

Είδη και Ποικιλίες : Αναφέρονται οι ποικιλίες :

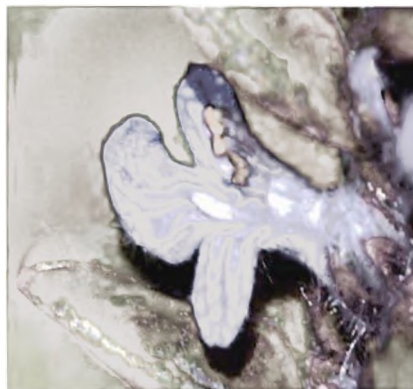
1. *Atrorubra* με πορφυρομπρούτζινα φύλλα
2. *Multicolor* με πολύχρωμα φύλλα ρόδινου, κόκκινου και κρεμ χρώματος.
3. *Variiegata* με γκριζοπράσινα φύλλα και κρεμ χείλη.

Χρήσεις :

Φαρμακευτική : Χρησιμοποιείται ως αντισηπτικό και αιμοστατικό και συνιστάται σε μορφή αλοιφής για μώλωπες και πληγές.

Αρχιτεκτονική τοπίου :

1. Κατάλληλο φυτό για γλάστρες προκειμένου να διακοσμή κήπους οροφής και ιδίως εξώστες και παράθυρα.
2. Συνιστάται για φύτευση σε αίθρια και καθιστικά κήπων
3. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μουσεία και εκκλησίες.
4. Φυτεμένο σε απλή ή διπλή σειρά σχηματίζει ωραία ανθικά πλαίσια.
5. Ανθώνες με ΑΓΙΟΥΓΚΑ μέσα σε χλοοτάπητα δημιουργούν ωραίες χρωματικές αντιθέσεις.

5.4 ΑΓΡΙΜΟΝΙΑ

Agrimonia eupatoria της οικογένειας Rosaceae

Το γένος Agrimonia περιλαμβάνει 10 είδη φυτών ιθαγενών της Ευρώπης, βόρειας Ασίας, Αμερικής και νότιας Αφρικής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος: 30-60εκ. Πλάτος : 40-50εκ

Φύλλα : Ελλειπσοειδή, ωραίου πράσινου χρώματος, εναλάσσοντα, με πριονωτά και οξύληκτα χείλη. Άνθη :Αστεροειδή, ανοιχτού κίτρινου χρώματος που φέρονται σε μακριά ανθικά στελέχη κατά ταξιανθία στάχυ, και έχουν άρωμα βερίκοκου.

Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει αργά το καλοκαίρι μέχρι τις αρχές του φθινοπώρου.

Πολλαπλασιασμός

:Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη ή με διαίρεση του φυτού το φθινόπωρο.

Εδαφοκλιματικές

απαιτήσεις: Ευδοκιμεί σε ηλιαζόμενα και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη. Αντέχει σε φτωχά και ξηρά εδάφη.

Είδη και ποικιλίες : Αναφέρεται το είδος Agrimonia repens

Χρήσεις: Έχει αντιφλεγμονώδεις και αντιβακτηριδιακές ιδιότητες χρησιμοποιούμενο για τη δυσπεψία, διάρροια, ηπατίτιδα, κολικούς, χολυκιστίτιδα, αμυγδαλίτιδα, φαρυγγίτιδα και επειδή είναι στυπτικό συνιστάται για τσιμπήματα εντόμων και δαγκώματα φιδιών.

Αρχιτεκτονική Τοπίου :

1. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες για διακόσμηση εξωστών και παραθύρων.
2. Προσθέτει πολύ στην Αρχιτεκτονική Τοπίου αίθριων και εξωκαθιστικών κήπων όταν φυτεύεται στους χώρους αυτούς.
3. Συγκαλλιεργείται με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, φυτεμένο στη δεύτερη σειρά των ανθώνων.
4. Κατάλληλο για κήπους τουριστικών και αρχαιολογικών χώρων όπως και επαύλεων.

5.5 ΑΛΘΑΙΑ.

Althaea officinalis της οικογένειας Malvaceae.

Το γένος *Althaea* περιλαμβάνει περίπου 15 είδη ετήσιων, διετών και πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών και εύκρατων περιοχών. Η *Althaea officinalis* είναι πολυετής, σκληραγωγημένο φυτό απατώμενο σε αλατούχα, βαλτώδη εδάφη κοντά στη θάλασσα, περιοχών της Ευρώπης και των εύκρατων της Ασίας, βόρειας Αμερικής και Αυστραλίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος :100-150εκ. Πλάτος : Περίπου 60εκ. Φύλλα: Γκριζοπράσινα, μαλακά, τριχωτά, με πέντε λοβούς. Άνθη :Μονήρη, μεγάλα, ανοιχτορόδινα με σκουρότερο κέντρο που φέρονται κατά μήκος μακριών ανθικών στελεχών. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει αργά το καλοκαίρι και το φθινόπωρο.

Πολλαπλασιασμός :Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη, με μοσχεύματα νωρίς το καλοκαίρι και με διαίρεση του ριζώματος κυρίως την άνοιξη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις :Αντοχή ή ευπάθεια στους Οικολογικούς παράγοντες. Ανθεκτικό φυτό στα υγρά εδάφη και στις χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20°C.

Εχθροί και ασθένειες :Κάποτε προσβάλλεται από αφίδες.

Είδη και ποικιλίες :Στο γένος *Althaea* υπάρχουν τα είδη *Althaea armeniaca* και *Althaea canabina*.

Χρήσεις :

Φαρμακευτικές : Ολόκληρο το φυτό περιέχει μια γλυκιά παχύρρευστη ουσία που καταπραΰνει τη λαρυγγίτιδα και τις φλεγμονές του στόματος και του φάρυγγα δηλαδή τη στοματίτιδα και τη φαρυγγίτιδα όπως και τη βρογχίτιδα και το βήχα, Επίσης χρησιμοποιείται εξωτερικά για τη θεραπεία πληγών, καλόγερων, φλεγμονές του δέρματος και τσιμπήματα εντόμων.

Μαγειρική : Κάποτε χρησιμοποιούνταν οι νεαρές ρίζες και τα φύλλα βρασμένα και φρυγανισμένα με φρέσκα κρεμμυδάκια ή προσθέτοντας στις σαλάτες.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Όταν φυτεύεται μπροστά από κτίρια σκούρων χρωματισμών δημιουργεί με τα ανοιχτόχρωμα άνθη του εντυπωσιακές χρωματικές αντιθέσεις.

2. Λόγω του ύψους του συνιστάται για περιμετρική φύτευση σε ένα οικόπεδο ή κήπο.
3. Συγκαλλιεργούμενο με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, φυτεύεται στην τελευταία θέση των ανθώνων.
4. Πολύ κατάλληλο για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης ή άλλων

κατακόρυφων αντιαισθητικών επιφανειών του κήπου.

5. Συνιστάται για φύτευση σε πάρκα, λόγω της μεγάλης του και εντυπωσιακής του ανάπτυξης.

5.6 ΑΛΙΦΑΣΚΙΑ ή Φασκόμηλο.

Salvia officinalis της οικογένειας Labiatae.

Το γένος *Salvia* περιλαμβάνει περίπου 500 είδη ετήσιων, διετών, πολυετών ποωδών φυτών και θάμνων των εύκρατων και υποτροπικών χωρών και ειδικότερα της Βραζιλίας, του Τέξας, του Νέου Μεξικού και της Νότιας Ευρώπης. Η *Salvia officinalis* είναι πολυετές φυτό ιθαγενές της Μεσογείου και της πατρίδας μας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος :30-60εκ. Πλάτος : Περίπου 60εκ. Φύλλα : Γκριζοπράσινα, ωοειδή έως ελλειψοειδή, χνουδωτά, αρωματικά με τραχιά υφή. Άνθη:Χρώματος βιολέ-μπλε, ρόδινα ή λευκά, πολύ αρωματικά. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός. Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη ή με ημιώριμα μοσχεύματα το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Αναπτύσσεται σε όλα σχεδόν τα εδάφη αλλά ευδοκίμει σε αμμοπηλώδη, ηλιαζόμενα και καλά αποστραγγιζόμενα.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις :Αρκετά σκληραγωγημένο φυτό που αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C .

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται οι ποικιλίες

1. Berggarten, πυκνό και συμπαγές, αειθαλές και πολυετές φυτό με βιολέ-μπλε άνθη.
2. Interina, υποθαμνώδες, αειθαλές, πολυετές φυτό με λιλά-μπλε άνθη.

Kew Gold, συμπαγές πολυετές με μοβ άνθη

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές : Είναι αντισηπτικό, αντιφλεγμονώδεις, χωνευτικό, καλό για το συκώτι και τη χολή. Χρησιμοποιείται για τον πυρετό, την εφίδρωση και γενικά ενεργεί ως τονωτικό. Ένα αφέψημα από τα φύλλα και τους νεαρούς βλαστούς συνιστάται για το πλύσιμο της στοματικής κοιλότητας προκειμένου να απαλύνει και να θεραπεύσει ερεθισμένο λαιμό και ούλα καθώς και πληγές, αμυχές και δοθιήνες. Πολύ κατάλληλο για υποτασικούς γιατί αυξάνει την πίεση.

Μαγειρική: Τα φύλλα χρησιμοποιούνται στη Μεσογειακή κουζίνα για να προσφέρουν γεύση στο τυρί, στο χοιρινό, στα λουκάνικα και σε άλλα παχιά κρέατα. Στην Ιταλία προστίθεται σε πιάτα συκωτιού.

Άλλες χρήσεις:

Εκχύλισμα φύλλων ξεπλένει σκούρα μαλλιά και θεραπεύει την πιτυρίδα. Το αιθέριο λάδι του χρησιμοποιείται στις βιομηχανίες αρωμάτων και καλλυντικών.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Πολύ κατάλληλο για φύτευση σε γλάστρες για εντυπωσιακή διακόσμηση κήπων οροφής, εξωστών, παραθύρων και εισόδων κτιρίων.
2. Φυτεμένο σε απλή ή διπλή γραμμή σχηματίζει πολύ ωραίες αρωματικές μπορντούρες.

3. Μπορεί να συγκαλλιεργηθεί με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά καταλαμβάνοντας τη δεύτερη σειρά των ανθώνων.
 4. Συνιστάται για μουσεία, εκκλησίες, και αρχαιολογικούς χώρους όπως και για βραχόκηπους.
- (Κανταρτζής, Ν. 2007)

5.7 ΑΛΚΕΑ

Alcea rosea ή Althaea rosea της οικογένειας των Malvaceae

Γένος με περίπου 15 είδη διετών και πολυετών ποωδών φυτών ιθαγενών των εύκρατων περιοχών. Η Alcea rosea είναι διετές φυτό, ιθαγενές της Ασίας και ήρθε για πρώτη φορά στην Ευρώπη από την Κίνα τον 16^ο αιώνα.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος: 2-2,5μέτρα. Πλάτος : Περίπου 60εκ. Φύλλα : Ανοιχτοπράσινα, καρδιόσχημα, τριχωτά, συνήθως πεντάλοβα. Άνθη : Μεγάλα, μονήρη, με μεγάλη ποικιλία χρωμάτων από κίτρινα μέχρι ρόδινα, μοβ, βαθυκόκκινα και πρόθυρα. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη ή αργά το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Αναπτύσσεται εύκολα σε ηλιαζόμενα, γόνιμα και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20°C.

Εχθροί και ασθένειες :Ανθεκτικό στις διάφορες ασθένειες. Προσβάλλεται από αφίδες.

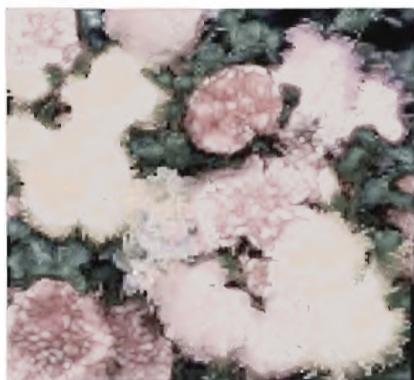
Είδη και ποικιλίες :Σημαντικές είναι οι ποικιλίες Indian Spring και Nigra.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές :Χρησιμοποιείται για στοματικές παθήσεις και ειδικότερα των ούλων, ασθένειες του στήθους και σαν φάρμακο της δυσεντερίας. Οι ρίζες αποξηραμένες, τριμμένες σε μορφή σκόνης και βρασμένες σε κρασί, χορηγούνται για τη θεραπεία σκουληκιών σε παιδιά.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Η αλκέα λόγω του μεγάλου ύψους της συνιστάται να φυτεύεται μπροστά και γύρω από κτίρια γιατί τα ζωηρών χρωμάτων άνθη της αποτελούν ωραίες χρωματικές αντιθέσεις
2. Πολύ κατάλληλο για περιφερειακή φύτευση σε ένα οικόπεδο ή κήπο.
3. Συγκαλλιεργούμενο με άλλα φυτά, φυτεύεται στην τελευταία σειρά των ανθώνων.
4. Ιδεώδες φυτό για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης ή άλλων κατακόρυφων αντισταθτικών επιφανειών του κήπου.

5.8 ΑΛΟΗ

Aloe Vera της οικογένειας των Aloaceae.

Το γένος Aloe περιλαμβάνει περίπου 300 είδη από τα οποία μερικά μόνο έχουν φαρμακευτικές ιδιότητες. Η Αλόη είναι πολυετής, ιθαγενές των τροπικών και υποτροπικών χωρών.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος: 60-90εκ. Πλάτος: Ακαθόριστο. Φύλλα: Μεγάλα, σαρκώδη, μήκους 60 εκ ή και περισσότερο, συχνά με ρόδινα, οδοντωτά χείλη. Άνθη :Μεγάλα, σωληνοειδή, κίτρινου χρώματος σε ταξιανθία στάχυ. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει την άνοιξη.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο σε ελάχιστη θερμοκρασία εδάφους 21°C ή με διαχωρισμό των παραφυάδων νωρίς το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια : Αναπτύσσεται σε όλα σχεδόν τα εδάφη αλλά ευδοκίμει σε πλούσια, ηλιόλουστα και καλά αρδευόμενα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις : Όταν δεν αποστραγγίζεται το έδαφος καλά, προσβάλλεται από μύκητες που προκαλούν σήψη του ριζικού συστήματος. Ευπαθές σε θερμοκρασία κάτω των 5°C. Ανθεκτικό στην ξηρασία και στα υδροσταγονίδια της θάλασσας.

Εχθροί και ασθένειες: Δεν προσβάλλεται συνήθως από έντομα και μύκητες.

Είδη και ποικιλίες: Υπάρχουν τα είδη Aloe cristata, Aloe bakeri, Aloe rauhii, Aloe vanegata.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές : Ο χυμός της γίνεται μία αλοιφή που χρησιμοποιείται ως αντισηπτική για να θεραπεύει πληγές, εγκαύματα του δέρματος είτε από φωτιά ή από τον ήλιο, εκζέματα και άλλους ερεθισμούς του δέρματος.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κακτώδες φυτό πολύ κατάλληλο για βραχόκηπους.
2. Συνιστάται για φύτευση σε νησίδες εθνικών δρόμων λόγω της αντοχής του στην ξηρασία.
3. Κατάλληλο για αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία.
4. Μπορεί να φυτευτεί σε κήπους παραθαλάσσιων περιοχών λόγω της αντοχής του στα υδροσταγονίδια της θάλασσας.

5.9 ΑΛΟΥΣΙΑ.

Aloysia trirhylla ή Aloysia citriodora ή Lippia citriodora της οικογένειας των Verbenaceae.

Γένος με περίπου 90 είδη θάμνων, σπανιότερα ποωδών φυτών, ιθαγενών της βόρειας και νότιας Αμερικής και Αφρικής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος : 150-180εκ.

Πλάτος : 120εκ.

Φύλλα : Στενά, λογχοειδή, λαμπερού πράσινου χρώματος, με έντονο και ευχάριστο άρωμα λεμονιού από όπου και το κοινό αγγλικό όνομα Lemon Bee brush

Άνθη :Ανοιχτού λιλά χρώματος έως λευκού. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός:Πολλαπλασιάζεται με ημιώριμα μοσχεύματα το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Αναπτύσσεται σε όλα σχεδόν τα εδάφη αλλά ευδοκimeί σε πλούσια ηλιόλουστα και καλά αρδευόμενα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C.

Εχθροί και ασθένειες: Γενικά δεν προσβάλλεται από έντομα και μύκητες.

Είδη και ποικιλίες: Δεν υπάρχουν άλλα είδη και ποικιλίες.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Τσάι που παρασκευάζεται από τα φύλλα διευκολύνει περιπτώσεις δυσπεψίας.

Μαγειρική: Τα φύλλα, νωπά ή ξηρά δίνουν ένα ευχάριστο αναψυκτικό. Εάν χρησιμοποιηθούν με σύνεση, καθώς η γεύση τους είναι ισχυρή, μπορούν να συμπεριληφθούν σε σάλτσες, γλυκίσματα και παγωτά.

Άλλες χρήσεις: Το πλεονέκτημα του φυτού αυτού είναι ότι τα φύλλα διατηρούν το άρωμα λεμονιού για αρκετά χρόνια, όταν ξηραίνονται. Απομακρύνουν τα έντομα και είναι ιδεώδη για συσκευασία σε σακουλάκια που τοποθετούνται σε ιματιοθήκες και χρησιμοποιούνται σε rot-rougri

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο για φύτευση μπροστά και γύρω από κτίρια.
2. Μπορεί να φυτευτεί σε κήπους οροφής.
3. Συνιστάται για περιμετρική φύτευση σε πάρκα ή κήπους.
4. Ιδεώδες φυτό για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης και άλλων κατακόρυφων αντισταθμικών επιφανειών του κήπου.
5. Φυτεμένο σε τουριστικούς και αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και εκκλησίες προσφέρει πολλά στην Αρχιτεκτονική του τοπίου τους.

5.10 ΑΛΧΕΜΙΛΑ.

Alchemilla vulgaris της οικογένειας των **Rosaceae**.

Το γένος αυτό περιλαμβάνει περισσότερα από 30 είδη πολυετών ποωδών φυτών των περισσότερων ιθαγενών των βουνών της Ευρώπης, Ασίας και Αμερικής. Η Αλχεμιλα είναι πολυετές και αυτοφυές φυτό της Ευρώπης και δυτικής Ασίας και των ορεινών περιοχών του κόσμου.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 50-60εκ. Πλάτος : 70-80 εκ

Φύλλα: Πλατιά, μαλακά, κιτρινοπράσινα, με οδοντωτά χείλη.

Άνθη : Πολύ μικρά, πρασινοκίτρινα, πολλά μαζί. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη και διαίρεση του φυτού την άνοιξη ή το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Προτιμά υγρά, πλούσια, ηλιαζόμενα ή ημισκιερά εδάφη.

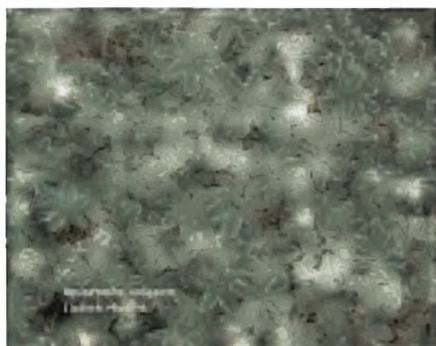
Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20 Κελσίου.

Είδη και ποικιλίες: Ενδιαφέροντα είδη είναι η *Alchemilla alpina*, *Alchemilla erythropoda* και *Alchemilla mollis*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές : Έχει αντισηπτικές και αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες. Ελέγχει τη ροή του αίματος και λαμβάνεται σαν σιρόπι για προβλήματα έμμηνων και εμμηνόπαυσης. Για εξωτερική χρήση συνιστάται για κολπικό κνησμό ή ως αλοιφή για δερματικούς ερεθισμούς.

Μαγειρική: Τα φύλλα είναι εδώδιμα και κάποτε προστίθενται στις σαλάτες.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες για διακόσμηση κήπων οροφής και εξωστών.
2. Κατάλληλο για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Συγκαλλιεργούμενο με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, Φυτεμένο στη δεύτερη σειρά των ανθώνων.

5.11 ΑΜΑΜΗΛΙΔΑ

Hamamelis virginiana της οικογενείας Hamamelidaceae.

Το γένος αυτό είναι από τα πιο σπουδαία και διακοσμητικά γένη της ομάδας των ανθοφόρων καλλωπιστικών θάμνων και μικρών καλλωπιστικών δένδρων που ανθίζουν το χειμώνα. Περιλαμβάνει 5 ή 6 είδη της βορειοανατολικής Αμερικής και ανατολικής Ασίας. Η *hamamelis virginiana* είναι μικρό δενδρύλλιο ιθαγενές της βόρειας Αμερικής που αυτοφύεται σε υγρές δασώδεις περιοχές.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 4-5μέτρα. Πλάτος : Περίπου το ίδιο. Φύλλα : Ωσειδή έως κυκλικά, με οδοντωτά χείλη, που το φθινόπωρο γίνονται πορτοκαλοκίτρινα και πέφτουν το χειμώνα. Άνθη :Κίτρινα σε ελικοειδές βότρες κόκκινου ή καφέ χρώματος. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει το χειμώνα.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο που σπέρνεται το φθινόπωρο και με μοσχεύματα μαλακού ξύλου τα καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε εδάφη υγρά, γόνιμα, όξινα έως ουδέτερα, ηλιαζόμενα ή ημισκιερά.

Εδαφοκλιματολογικές απαιτήσεις: Είναι αρκετά σκληραγωγημένο δένδρο και αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C .

Εχθροί και ασθένειες. Δεν αναφέρονται σοβαρές προσβολές από μύκητες, έντομα και άλλους εχθρούς.

Είδη και ποικιλίες: Τα δύο πιο δημοφιλή είδη είναι η *Hamamelis japonica* και *Hamamelis xintermedia*.

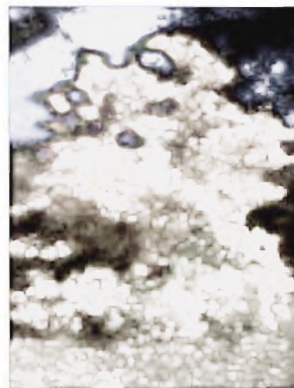
Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Χρησιμοποιείται ως αλοιφή για εξωτερική χρήση σε πληγές, διαστρέμματα, εκδορές και κισσούς. Επίσης συνιστάται για στομαχικές αδιαθεσίες, δυσεντερία και αιμορραγίες.

Άλλες χρήσεις: Αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την παρασκευή καλλυντικών.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Λόγω του ύψους της η ΑΜΑΜΗΛΙΔΑ είναι πολύ κατάλληλη για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης και άλλων αντιαισθητικών επιφανειών του κήπου.
2. Συνιστάται για περιφερειακή φύτευση σε κήπους, πάρκα ή οικόπεδα.
3. Μπορεί να φυτευτεί σε νησίδες πρασίνου δημόσιων δρόμων.
4. Ιδεώδες για δημιουργία βάθους (φόντου) σε ένα πάρκο ή κήπο.

5.12 ΑΝΑΓΑΛΙΔΑ

Anagallis arvensis της οικογένειας **Primulaceae**.

Στο γένος αυτό υπάγονται 24 περίπου είδη, που απαντώνται σε όλο σχεδόν τον κόσμο ορισμένα από τα οποία αυτοφύονται στην Ελλάδα.

Η *Anagallis arvensis* είναι ένα κοινό αγριολούλουδο των εύκρατων περιοχών του βόρειου ημισφαιρίου που αυτοφύεται στη χώρα μας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος:10-20εκ. Πλάτος : Περίπου 10εκ. Φύλλα : Καρδιόσχημα, μέσου πράσινου χρώματος, ανά ζεύγη, σε μακριά ανθικά στελέχη. Άνθη :Πενταπέταλα, κόκκινα, που ανοίγουν μόνο τις

ηλιόλουστες μέρες. Εποχή και εύρος άνθησης. Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο σε ψυχρά σπορεία την άνοιξη ή με μοσχεύματα μαλακού ξύλου την άνοιξη ή νωρίς το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Οι καλλιεργούμενες στον κήπο ποικιλίες ευδοκιμούν σε γόνιμα, ηλιόλουστα και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη.

Εδαφοκλιματολογικές απαιτήσεις: Ανθεκτικό στο ψύχος, μέχρι – 10 °C.

Είδη και ποικιλίες: Τα δύο είδη που καλλιεργούνται κυρίως στον κήπο είναι η *Anagallis Minnelli* με μπλε άνθη που προέρχεται από τη Μεσόγειο και η *Anagallis tenella* με βαθυρόδινα άνθη. Και τα δύο είδη πολλαπλασιάζονται με διαίρεση την άνοιξη.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Με το χυμό του, αλείφοντας ένα τσίμπημα σφήκας ή μέλισσας έχουμε άμεση ανακούφιση.

Αρχιτεκτονική του Τοπίου:

1. Ιδεώδες φυτό γλαστρών για διακόσμηση κήπων οροφής, εξωστών, παραθύρων, αίθριων και εξωκαθιστικών κήπων.
2. Κατάλληλο για διακόσμηση εισόδων κτιρίων.
3. Φυτεμένο σε απλή ή διπλή γραμμή σχηματίζει ωραία πλαίσια.
4. Μπορεί να συγκαλλιεργηθεί με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, Φυτεμένο στην πρώτη γραμμή των ανθώνων.

5.13 ΑΝΘΥΛΙΔΑ

Anthyllis vulneraria της οικογένειας των Leguminosae.

Στο γένος αυτό περιλαμβάνονται 20 είδη αειθαλών ή φυλλοβόλων θάμνων και ποών, ιθαγενών της κεντρικής και νότιας Ευρώπης. Η ανθυλίδα απαντάται σε ασβεστώδη εδάφη και είναι ιθαγενής της Ευρώπης και της βόρειας Αφρικής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος :Περίπου 30εκ. Πλάτος :40-50εκ. Φύλλα : Ανοιχτού πράσινου χρώματος ή ασημί, τριχωτά και λευκίζοντα στην κάτω επιφάνεια. Άνθη :Διαφόρων χρωμάτων, ανάλογα με την ποικιλία. Πολλά μαζί σε σφαιρικές ταξιανθίες. Εποχή και εύρος άνθησης(Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο το φθινόπωρο ή με διαίρεση φυτών την άνοιξη τα οποία έχουν αναπαραχθεί μόνα τους από τον σπόρο που πέφτει στο έδαφος.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε ηλιόλουστα, καλά αποστραγγιζόμενα και ελαφρά ή αμμώδη εδάφη.

Εδαφοκλιματολογικές απαιτήσεις: Ανθεκτικό φυτό σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -5C.

Εχθροί και ασθένειες: Σπάνια προσβάλλεται από μύκητες και έντομα.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται τα είδη *Anthyllis hermanniae* και *Anthyllis Montana*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Χρησιμοποιείται για πληγές, το βήχα και βρογχικές ενοχλήσεις.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο για κήπους οροφής, εξώστες και παράθυρα, Φυτεμένο σε γλάστρες.
2. Συνιστάται ιδιαίτερα για φύτευση σε αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Μπορεί να δημιουργήσει πολύ εντυπωσιακά πλαίσια όταν φυτευτεί σε απλή ή διπλή γραμμή.
4. Κατάλληλο για τουριστικούς και αρχαιολογικούς χώρους.
5. Συγκαλλιεργούμενο με άλλα φυτά, φυτεύεται στην πρώτη ή δεύτερη σειρά των ανθώνων.

5.14 ΑΡΜΠΑΡΟΡΙΖΑ

Relargonium capitatum της οικογένειας των **Geraniaceae**.

Γένος με 100 περίπου είδη πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών των εύκρατων περιοχών. Η αρμπαρόριζα είναι αειθαλής πολυετής φυτό με ρωμαλέα και ζωηρή βλάστηση.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος :60-90εκ. Πλάτος :40-60 εκ
Φύλλα :Μέσου πράσινου χρώματος, αδρά στην υφή και δύο φορές λοβοειδή.
Άνθη Μοβ, ρόδινα και λευκά, απλά ή διπλά, πολλά μαζί σε ταξιανθίες βότρου.
Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται την άνοιξη με σπόρο και μοσχεύματα που παίρνονται από μη ανθίζοντας βλαστούς.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε ελαφρά, καλά αποστραγγιζόμενα, αμμώδη και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Ευπαθές στις χαμηλές θερμοκρασίες του χειμώνα κάτω των 2 °c.

Εχθροί και ασθένειες: Κάποτε προσβάλλεται από αφίδες.

Είδη και ποικιλίες: Υπάρχουν αρκετές ποικιλίες

1. Mabel Grey, ύψους 30-35-εκ με μοβ-πορφυρά άνθη.
 - a. Variegatum, ύψους 35-45-εκ-με-άνθη ανοιχτού λιλά χρώματος.
2. Altar of Roses, ύψους 30-60 εκ με μοβ άνθη.
3. Graveolens, ύψους 45-60-εκ-και-ανοιχτορόδινα άνθη με πορφυρά στίγματα.

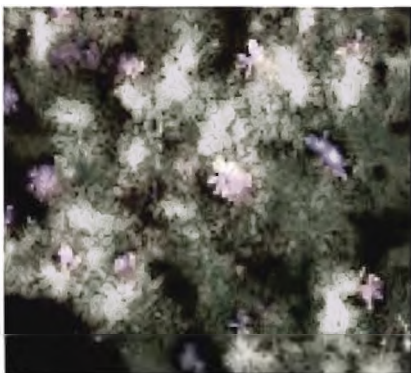
Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Το αιθέριο έλαιο χρησιμοποιείται ως απωθητικό εντόμων.

Μαγειρική: Το δυνατό άρωμα και η γεύση των φύλλων χρησιμοποιούνται για γλυκά και παγωτά.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατεξοχήν φυτό γλαστρών λόγω των πολύ αρωματικών φύλλων και ανθέων του για την διακόσμηση παραθύρων, εξωστών και κήπων οροφής.
2. Κατάλληλο για φύτευση στις εισόδους κτιρίων.
3. Μπορεί να δημιουργήσει εντυπωσιακά πλαίσια.
4. Συνιστάται για κήπους επαύλεων, μουσείων.
5. Μπορεί ακόμη να χρησιμοποιηθεί σε βραχόκηπους.

5.15 ΑΡΝΙΚΑ.

Arnica Montana της οικογένειας των Compositae

Γένος με περίπου 18 είδη πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών των εύκρατων περιοχών του βορείου ημισφαιρίου. Η *Arnica Montana* είναι ριζωματώδης πολυετής φυτό, ιθαγενές των ορεινών περιοχών της Ευρώπης και της δυτικής Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος :40-60εκ. Πλάτος :30-40 εκ
Φύλλα :Πράσινα, σε ροζέτες στη βάση του φυτού. Άνθη :Μεγάλα, μονήρη, κίτρινα ή πορτοκαλοκίτρινα. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο το φθινόπωρο ή την άνοιξη και με διαίρεση του φυτού την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Προτιμά εδάφη πλούσια, ελαφρά, καλά αποστραγγιζόμενα, ελαφρά όξινα και ηλιόλουστα.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C .

Εχθροί και ασθένειες: Δεν αναφέρονται σημαντικές προσβολές.

Είδη και ποικιλίες: Άλλα συγγενή είδη είναι *Arnica angustifolia*, *Arnica chamissonis*, *Arnica nevadensis* και *Arnica sachalinensis*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Τονώνει το κυκλοφοριακό σύστημα και έχει αντισηπτικές και αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες, όταν χρησιμοποιείται για εκδορές, κνησμούς, ερεθισμένο λαιμό και ναυτία.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Η άρνικα λόγω της λεπτής και αιθέριας εμφάνισης της συνιστάται ιδιαίτερα για φύτευση σε γλάστρες, προκειμένου να διακοσμή εξώστες και κήπους οροφής.
2. Κατάλληλη για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Φυτεμένη μέσα σε χλοοτάπητες δημιουργεί ωραίες και ζωηρές μορφολογικές και χρωματικές αντιθέσεις.
4. Μπορεί να διακοσμή εισόδους κτιρίων.
5. Συνιστάται για κήπους κατοικιών και τουριστικών ξενοδοχειακών μονάδων.

5.16 ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ

Artemisia abrotanum της οικογένειας των Compositae.

Στο γένος αυτό περιλαμβάνονται περίπου 300 είδη, πολλά από τα οποία είναι καλλωπιστικά φυτά κήπων και τέσσερα από αυτά είναι τα πιο γνωστά βότανα. Η Artemisia abrotanum είναι πολυετές φυτό ιθαγενές των ξηρών βραχωδών πλαγιών της βόρειας Αμερικής, Ευρώπης και Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος :40-90εκ. Πλάτος : 60-90 εκ
Φύλλα : Γκρίζα, ασημί ή λευκά, πολυτεμαχισμένα, ώστε να δίνουν μία αιθέρια εμφάνιση. Άνθη :Μικρά, γκρίζα ή πρασινοκίτρινα, όμοια με μικρές μαργαρίτες. Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο το φθινόπωρο ή την άνοιξη, με διαίρεση του φυτού την άνοιξη ή το φθινόπωρο και με μοσχεύματα μαλακού ξύλου από ανθίζοντας βλαστούς το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια. Προτιμά πλούσια, ηλιόλουστα και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις. Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C .

Εχθροί και ασθένειες: Κάποτε προσβάλλεται από αφίδες και σκωριάσεις που καταπολεμούνται αντίστοιχα με τα διασυστηματικά φυτοφάρμακα Ντιμεκρόν και Πλάντβαξ.

Είδη και ποικιλίες: Άλλα ενδιαφέροντα είδη είναι η Artemisia caucasica, Artemisia frigida, Artemisia lactiflora, Artemisia ludoviciana και Artemisia schmidtiana.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Τσάι Αρτεμισίας διεγείρει την όρεξη και βοηθάει στη χώνεψη. Επίσης ρυθμίζει τα έμμηνα.

Μαγειρική: Παρόλο ότι χρησιμοποιείται στην μαγειρική της νότιας Ευρώπης είναι πολύ πικρό για αυτό τον σκοπό.

Άλλες χρήσεις: Το έντονο και ευχάριστο άρωμα των ζυηρών φύλλων του συνιστάται για Pot-pourri και ως απωθητικό εντόμων.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Φυτό με λεπτά και πολύ διακοσμητικά φύλλα, κατάλληλο για διακόσμηση εξωτερικών χώρων κτιρίων, όπως είναι οι εξώστες και οι κήποι οροφής.
2. Συνιστάται για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Φυτεμένο σε απλή γραμμή δημιουργεί ωραίες μπορντούρες.

Μπορεί να φυτευτεί σε κήπους μουσείων, εκκλησιών, τουριστικών και αρχαιολογικών χώρων.

5.17 ΑΨΙΘΙΑ

Artemisia absinthium της οικογένειας των Compositae.

Στο γένος Artemisia περιλαμβάνονται 300 είδη, πολλά από τα οποία είναι καλλωπιστικά φυτά κήπων. Το είδος Artemisia absinthium είναι πολυετές φυτό των εύκρατων περιοχών της Ευρώπης, βόρειας και νότιας Αμερικής, Ασίας και νότιας Αφρικής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος:90-100εκ. Πλάτος 60-90εκ.
Φύλλα:Ασημόγκριζα, Φτεροειδή, στις άκρες πολυσχιδή.

Άνθη (Κιτρινοπράσινα, μικρά, σφαιρικά που φέρονται σε βράκτια φύλλα. Εποχή και εύρος άνθησης.(Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο που σπέρνεται το φθινόπωρο ή την άνοιξη με διαίρεση του ριζώματος και με μοσχεύματα που έχουν και τμήμα διετούς ξύλου το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε γόνιμα και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη που δέχονται αρκετό ήλιο.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C .

Εχθροί και ασθένειες: Ανθεκτικό φυτό στις διάφορες εντομολογικές και μυκητολογικές προσβολές. Κάποτε προσβάλλεται από αφίδες.

Είδη και ποικιλίες: Οι πιο κοινές καλλιεργούμενες ποικιλίες είναι η Powys Castle, Lambrook Mist και Lambrook Silver.

Χρήσεις: Έχει αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες και βοηθάει στην πέψη.

Άλλες χρήσεις. Το έντονο άρωμά του απωθεί τα έντομα και το σκόρο.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο για την δημιουργία αρωματικών πλαισίων
2. Μπορεί να καλύψει χαμηλούς τοίχους αντιστήριξης ή άλλες αντιαισθητικές επιφάνειες του κήπου.
3. Συνιστάται για κήπους μουσείων, εκκλησιών και κατοικιών.
4. Συγκαλλιεργούμενο με άλλα φυτά φυτεύεται στην τρίτη σειρά των ανθώνων.

5.18 ΒΑΛΕΡΙΑΝΑ.

Valeriana officinalis της οικογένειας των Valerianaceae.

Το γένος περιλαμβάνει 150 είδη πολυετών ποωδών, υποθαμνωδών ή θαμνωδών φυτών, ιθαγενών των εύκρατων περιοχών του βόρειου ημισφαιρίου. Η βαλεριάννα είναι σκληραγωγημένο πολυετές φυτό, ιθαγενές της Ευρώπης και της δυτικής Ασίας, που έχει εισαχθεί σε πολλές εύκρατες περιοχές, απαντώμενο σε υγρά λιβάδια και κοντά σε ποτάμια και ρυάκια.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος 100-150εκ. Πλάτος 90εκ.

Φύλλα : Βαθυπράσινα, αντίθετα, δύο φορές σχισμένα, Φτεροειδή.

Άνθη: Μικρά, ρόδινα, κάποτε λευκά, σε μεγάλους βότρεις.

Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη και συχνά αναπαράγεται μόνο του από σπόρο που πέφτει στο έδαφος. Επίσης με διαίρεση του φυτού την άνοιξη ή το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε υγρά, γόνιμα, ηλιόλουστα ή ημισκιερά εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C.

Εχθροί και ασθένειες: Ανθεκτικό στις διάφορες προσβολές.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται τα είδη *Valeriana arizonica*, *Valeriana Montana* και *Valeriana pyrenaica*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Χρησιμοποιείται για νευρασθένειες, υστερία, υπερδιέργεση, πονοκέφαλο, λόξυγκα και βήχα.

Άλλες χρήσεις: Το αιθέριο έλαιο της βαλεριάννας χρησιμοποιείται στην αρωματοθεραπεία και το εκχύλισμα στη βιομηχανία.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Η βαλεριάννα λόγω του ύψους της συνιστάται για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης και άλλων κάθετων αντισταθμητικών επιφανειών του κήπου.
2. Κατάλληλη για περιφερειακή φύτευση οικοπέδων, κήπων και πάρκων.
3. Μπορεί να φυτευτεί μπροστά και γύρω από λευκά ή ανοιχτόχρωμα κτίρια γιατί τα ρόδινα άνθη της δημιουργούν ωραίες χρωματικές αντιθέσεις.
4. Συγκαλλιεργούμενη με άλλα φυτά, φυτεύεται στην τελευταία σειρά των ανθώνων.

5.19 ΒΑΠΤΙΣΙΑ

Baptisia australis της οικογένειας των Leguminosae.

Το γένος περιλαμβάνει 40 είδη ποωδών φυτών, ιθαγενών της βόρειας Αμερικής. Η *Baptisia australis* είναι πολυετής, ποώδες φυτό και προέρχεται από την βορειοανατολική Αμερική.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 100-150εκ. Πλάτος :60 εκ.

Φύλλα : Βαθυπράσινα, όμοια με τα φύλλα του τριφυλλίου χωρισμένα σε τρία μέρη. **Άνθη:** Βαθυκόκκινα έως μπλε όμοια με τα άνθη του μοσχομπίζελου σε κατακόρυφα μακριά ανθικά στελέχη. Εποχή και εύρος άνθησης: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο νωρίς την άνοιξη ή το φθινόπωρο μόλις ωριμάσει. Καλό είναι να εμβαπτιστούν οι σπόροι όλη τη νύχτα σε ζεστό νερό, πριν την σπορά. Μπορεί να πολλαπλασιαστεί και με διαίρεση φυτών την άνοιξη ή το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε πλούσια, ηλιόλουστα και ξηρά εδάφη.

Εχθροί και ασθένειες: Δεν παρατηρούνται συνήθως προσβολές.

Είδη και ποικιλίες: Άλλα είδη είναι η *Baptisia alba*, *Baptisia bracteata*, *Baptisia lacteal* και *Baptisia tinctoria*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Οι ρίζες του φυτού χρησιμοποιούταν από τους αυτόχθονες Αμερικάνους ως ρόφημα και με τα φύλλα έκαναν ένα είδος καταπλάσματος για τη θεραπεία επώδυνων ερεθισμών.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Φυτεμένη η βαπτισία σε απλή γραμμή δημιουργεί εντυπωσιακά ψηλά πλαίσια.
2. Συνιστάται για περιμετρική φύτευση σε πάρκα και κήπους.
3. Κατάλληλη να καλύψει τοίχους αντιστήριξης και άλλες κατακόρυφες επιφάνειες του κήπου.
4. Μπορεί να φυτευτεί σε συνδυασμό με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, Φυτεμένη στην τελευταία σειρά των ανθώνων. (Κανταρτζής, Ν. 2007)

5.20 ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Ocimum basilicum της οικογένειας των **Labiatae**.

Στο γένος αυτό υπάγονται 60 είδη ποωδών και υποθαμνωδών φυτών των θερμών περιοχών. Ο βασιλικός είναι ετήσιο καλοκαιρινό φυτό, ιθαγενές των τροπικών χωρών της Ασίας, της Αφρικής, των νησιών του Ειρηνικού Ωκεανού και ειδικότερα της Μεσογείου.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος :30-70εκ. Πλάτος :20-25 εκ
Φύλλα : Αρωματικά, σπιλπνά, πράσινα, μπλε, καφεμπρούτζινα, σαν μικρά φύλλα σπανακιού. Άνθη :Μικρά, λευκού, ρόδινου ή μοβ χρώματος. Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο που σπέρνεται την άνοιξη.

Καλλιέργεια. Αναπτύσσεται σε όλα σχεδόν τα εδάφη του κήπου αλλά ευδοκίμει στα πλούσια, ελαφρά, θερμά ,ηλιαζόμενα και καλά αποστραγγιζόμενα.

Εχθροί και ασθένειες: Αντέχει στους μύκητες, αλλά προσβάλλεται από αφίδες.

Είδη και ποικιλίες: Από τις πολλές ποικιλίες αναφέρονται

1. Πλατύφυλλος βασιλικός με πλατιά και μεγάλα φύλλα (*Ocimum basilicum*, *Latifolia*)
2. Μικροφυλλος βασιλικός με μικρά και συμπαγή φύλλα, πολύ αρωματικά (*Ocimum basilicum*, *Minimum*)
3. Συμπαγής βασιλικός με φύλλωμα συμπαγές και γυαλιστερό (*Ocimum basilicum*, *Compata*)

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Χρησιμοποιείται σε ασθένειες των νεύρων, δηλαδή νευρώση στομάχου, νευρική ημικρανία, αδύνατη μνήμη. Βοηθά τη χώνεψη στο στομάχι, στη δυσκοιλιότητα και γενικά στις εντερικές διαταραχές. Επίσης συνιστάται για τη δυσουρία, τσιμπήματα σφήκας και δάγκωμα σκορπιού.

Μαγειρική: Τα φρέσκα φύλλα χρησιμοποιούνται σε μεγάλη κλίμακα στη Μεσογειακή κουζίνα. Ταιριάζει πολύ με τις τομάτες, τις μελιτζάνες και σε διάφορες σαλάτες.

Άλλες χρήσεις: Το αιθέριο έλαιο χρησιμοποιείται στην αρωματοθεραπεία ως ένα αρωματικό στοιχείο.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Ο βασιλικός είναι το κατεξοχήν φυτό γλαστρών για τα πολύ αρωματικά του φύλλα που δεν λείπει από κανένα σπιτικό. Κατάλληλο να διακοσμήσει παράθυρα, εξώστες, κήπους οροφής και εισόδους κτιρίων.
2. Κατάλληλο για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Ενδείκνυνται για εκκλησίες, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.
4. Φυτεμένο σε απλή ή διπλή γραμμή σχηματίζει αρωματικά πλαίσια.

5.21 ΒΕΡΟΝΙΚΑ Ή ΒΕΡΟΝΙΚΗ

Veronica officinalis της οικογένειας των **Scrophulariaceae**.

Το γένος *Veronica* περιλαμβάνει περί τα 250 είδη μικρών δένδρων, θάμνων και πολυετών ποωδών φυτών των ψυχρών χωρών του νότιου ημισφαιρίου

όπως είναι η Νέα Ζηλανδία, η Τασμανία, η Νέα Γουινέα και η νότια Αμερική.

Η *Veronica officinalis* είναι διετής ποώδες φυτό, ιθαγενές της Ευρώπης και της δυτικής Ασίας απαντώμενο σε λειμώνες, σε δάση και σε ανοιχτές ξηρές περιοχές.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά:

Ύψος : 40-50 εκ Πλάτος: Απροσδιόριστο
Φύλλα : Πράσινα, ωοειδή, οδοντωτά σε αντίθετα ζεύγη.

Άνθη : Μικρά, πυκνά διαταγμένα, λιλά-μπλε χρώματος, σε ταξιανθία στάχυ.

Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη ή με διαίρεση του φυτού την άνοιξη ή το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Προτιμά υγρά και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη, όξινα, ηλιόλουστα ή ημισκιερά,

Εχθροί και ασθένειες: Προσβάλλεται από αφίδες.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται τα είδη *Veronica austriaca*, *Veronica beccabunga*, *Veronica prostrata* και *Veronica spivata*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Βρασμένο, πίνεται ως αφέψημα και χρησιμοποιείται για ατονία στομάχου, άσθμα, βρογχίτιδα και παθήσεις στήθους και δέρματος και ιδιαίτερα για έκζεμα.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Λόγω της αντοχής του στην ξηρασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε βραχόκηπους.
2. Τα εντυπωσιακά άνθη του καθιστούν το φυτό πολύ κατάλληλο για καλλιέργεια σε γλάστρες, για τη διακόσμηση κήπων οροφής, εξωστών και παραθύρων.
3. Συνιστάται ιδιαίτερα για κήπους αίθριων και εξωκαθιστικών κήπων.
4. Μπορεί να φυτευτεί στις εισόδους κατοικιών.
5. Όταν φυτεύεται σε ανθώνες που βρίσκονται μέσα σε χλοοτάπητα τα άνθη του δημιουργούν εντυπωσιακές χρωματικές αντιθέσεις με το πράσινο χρώμα της χλόης.

5.22 ΓΕΝΤΙΑΝΗ

Gentiana lutea της οικογένειας των **Gentianaceae**

Το γένος περιλαμβάνει 400 είδη ετήσιων και πολυετών φυτών, αυτοφυών των εύκρατων περιοχών της Ευρώπης, Ασίας, βόρειας και νότιας Αμερικής και νέας Ζηλανδίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 1-2μέτρα .Πλάτος : 60 εκ

Φύλλα : Βαθυπράσινα, ωσειδή, αντίθετα ανά ζεύγη, σπιλπνά.

Άνθη : Πενταπέταλα, αστεροειδή, κίτρινου χρώματος, με σωληνοειδή πέταλα. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο το φθινόπωρο και με διαίρεση του φυτού την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Προτιμά εδάφη υγρά, εύφορα, με μεγάλη περιεκτικότητα χούμου, ηλιόλουστα ή ημισκιερά.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε θερμοκρασίες μέχρι -25°C .

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται τα είδη

1. *Gentiana acaulis*
2. *Gentiana asclepiada*
3. *Gentiana scabra*
4. *Gentiana camrestris*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Το πιο πικρό φυτό από τα βότανα έχει χρησιμοποιηθεί ως τονωτικό φάρμακο για αιώνες. Είναι αντιφλεγμονώδεις, αντιπυρετικό, κατάλληλο για ανορεξία, δυσπεψία και αναιμία.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Η Γεντιάνη λόγω του ύψους της προσφέρεται για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης και άλλων αντιαισθητικών επιφανειών του τοίχου.
2. Μπορεί να σχηματίσει ψηλά πλαίσια και να χρησιμοποιηθεί για περιφερειακή φύτευση σε πάρκα, κήπους και οικόπεδα.
3. Κατάλληλο για κήπους κατοικιών
4. Συγκαλλιεργείται με άλλα φυτά, Φυτεμένη στην τελευταία σειρά των ανθώνων.

5.23 ΓΕΟ

Geum vivale της οικογένειας των Rosaceae

Το γένος *Geum* περιλαμβάνει 30 είδη πολυετών ποωδών φυτών.

Το είδος *Geum vivale* απαντάται σε όλες τις εύκρατες περιοχές του κόσμου και ιδιαίτερα σε υγρά δασώδη μέρη καθώς και στις όχθες ρεμάτων και ρυακιών.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 30-60εκ. Πλάτος : 40-50εκ. Φύλλα : Φωτεινού πράσινου χρώματος, κυκλικά έως νεφροειδή, χωρισμένα σε τρία μέρη. Άνθη : Ροδινοπορτοκαλί, κωδωνοειδή, σε κρεμοκλαδείς ταξιανθίες. Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει νωρίς το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο το φθινόπωρο και με διαίρεση του φυτού το φθινόπωρο ή την άνοιξη.

Καλλιέργεια. Ευδοκίμει σε εδάφη που συγκρατούν την υγρασία, γόνιμα και ημισκιερά.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -30°C.

Εχθροί και ασθένειες: Ανθεκτικό στις διάφορες προσβολές.

Είδη και ποικιλίες: Υπάρχουν τα είδη *Geum coccineum*, *Geum montanum*, *Geum reptans* και *Geum urbanum*.

Χρήσεις.

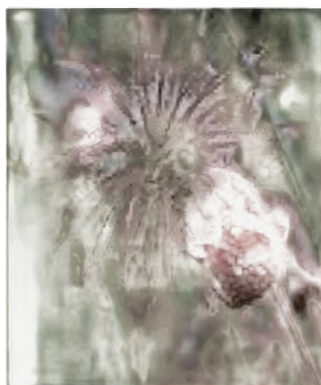
Φαρμακευτικές: Χρησιμοποιείται για μείωση φλεγμονής και θεραπεία ασθενειών των εντέρων, αιμορροΐδων, ασθενειών του κόλπου, ερεθισμό του λαιμού και των ούλων.

Μαγειρική: Τα νεαρά φύλλα χρησιμοποιούνται σε σαλάτες.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο για υγρά μέρη του κήπου, όπως δίπλα από τεχνητές λιμνούλες και ρυακία.
2. Μπορεί να καλλιεργηθεί και σε γλάστρες με την ιδιαίτερη φροντίδα να διατηρείται πάντοτε η υγρασία του εδάφους και να μην μεσολαβούν περίοδοι υγρασίας.

5.24 ΓΕΡΑΝΙΟ

Geranium maculatum της οικογένειας των **Geraniaceae**.

Γένος με 100 είδη πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών των εύκρατων χωρών του κόσμου.

Το είδος *Geranium maculatum* είναι ιθαγενές της βορειοανατολικής Αμερικής και του Καναδά, απαντώμενο σε δασώδεις περιοχές.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 60-75εκ. Πλάτος : 40-50εκ
Φύλλα :Στιλπνά, καρδιόσχημα με οδοντωτά χείλη. Άνθη :Λιλά-μπλε έως ρόδινα σπανιότερα λευκά με 5 πέταλα. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει νωρίς το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και διαίρεση του φυτού νωρίς το καλοκαίρι. Επίσης αναπαράγεται μόνο του από το σπόρο που πέφτει στο έδαφος.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε πλούσια, ηλιόλουστα ή ημισκιερά εδάφη που συγκρατούν την υγρασία.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15 Κελσίου.

Είδη και ποικιλίες: Συγγενές είδος είναι το *Geranium robertianum* που είναι ένα κοινό αγριολούλουδο ύψους 50 εκ και έχει ρόδινα άνθη.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Το χονδρό ρίζωμα του φυτού εάν ξεραθεί και γίνεται σκόνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παρασκευή φαρμάκων για θεραπεία διάρροιας, δυσεντερίας, χολέρας και αιμορραγίας. Επίσης για εξωτερικές πληγές και έλκη στόματος και λαιμού με γαργάρες.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες για διακόσμηση κήπων οροφής και εξωστών.
2. Κατάλληλο φυτό για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.

3. Συνιστάται για όλους τους κήπους, κάθε χώρου.
4. Συγκαλλιεργείται με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά.

5.25 ΓΙΑΣΕΜΙ

Jasminum officinale της οικογένειας **Oleaceae**

Γένος με 200 περίπου είδη αναρριχώμενων ή κρεμοκλαδών φυτών, των τροπικών και υποτροπικών χωρών. Το είδος *Jasminum officinale* είναι φυλλοβόλο αναρριχώμενο, καταγόμενο από την κεντρική Ασία που καλλιεργήθηκε στην Ευρώπη στα μέσα του 16^{ου} αιώνα.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 2-3μέτρα αλλά που μπορεί να φτάσει και τα 10μέτρα σε μεγάλη ηλικία αν αφεθεί ακλάδευτο. Πλάτος : Περίπου 3μέτρα

Φύλλα : Σύνθετα, επιμήκη, καρδιόσχημα έως ωοειδή, οξύληκτα.

Άνθη : Πολύ αρωματικά, αστεροειδή, λευκά, σε βότρες. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός:

Πολλαπλασιάζεται με καταβολάδες αργά το φθινόπωρο ή το χειμώνα, με ημιώριμα μοσχεύματα αργά το καλοκαίρι και σπανιότερα με σπόρο.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε θερμά ηλιαζόμενα εδάφη με αρκετή οργανική ουσία και τακτικές αρδεύσεις.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές χειμερινές θερμοκρασίες μέχρι και -10°C.

Εχθροί και Ασθένειες: Κάποτε προσβάλλεται από το βοτρυτή που καταπολεμάται με Μπένλειτ και άλλα διασυστηματικά μυκητοκτόνα και

συνηθέστερα από τις αφίδες που καταπολεμούνται με το Διαζινόν, Μαλάθειο και ακόμη καλύτερα με το διασυστηματικά Ντιμεκρόν.

Είδη και Ποικιλίες: Αναφέρονται τα είδη *Jasminum grandiflorum* και *Jasminum sambac*

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Χρησιμοποιείται για αρωματοθεραπεία σε περιπτώσεις κατάθλιψης, τεταμένων νεύρων, σεξουαλικής ανικανότητας και αναπνευστικών προβλημάτων. Τελευταία συνιστάται σε δύσκολες περιπτώσεις τοκετού και στη ροή του μητρικού γάλακτος. Επίσης στην αντιμετώπιση αφροδισιακών νοσημάτων.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο φυτό να καλύψει ασίδες, πέργολες και δικτυωτά μεταλλικά πλαίσια, οριζόντια ή κατακόρυφα.
2. Συνιστάται για κάλυψη περιφερειακών φρακτών πάρκων και κήπων.
3. Ιδεώδες φυτό για τουριστικούς χώρους και εξοχικές κατοικίες.

5.26 ΓΚΑΛΕΓΚΑ

Galega officinalis της οικογένειας των **Leguminosae**.

Γένος με 3 πολυετή είδη, ιθαγενή της Ευρωπαϊκής και δυτικής Ασίας.

Το είδος *Galega officinalis* είναι σκληραγωγημένο πολυετές φυτό, ιθαγενές της κεντρικής και νότιας Ευρώπης και της δυτικής Ασίας, απαντώμενο σε πλαγιές λόφων και σε λιβάδια.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 100-150εκ. Πλάτος : 80-100εκ. Φύλλα : Φτεροειδή, λεπτοδιαμερισμένα, απαλού πράσινου χρώματος. Άνθη : Ρόδινα, λιλά, λευκά ή δίχρωμα σε κρεμάμενες βοτρυοειδείς ταξιανθίες που μοιάζουν με τα άνθη του μοσχομπίζελου.

Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη αφού αφεθεί όλη νύχτα στο νερό για να μαλακώσει το σκληρό του περίβλημα. Επίσης με διαίρεση του φυτού το φθινόπωρο ή την άνοιξη.

Συνήθως αναπαράγεται μόνο του άφθονα από τον σπόρο που πέφτει στο έδαφος.

Καλλιέργεια: Αναπτύσσεται σε όλα σχεδόν τα εδάφη αλλά ευδοκίμει σε υγρά, καλά αποστραγγιζόμενα, πλούσια και γόνιμα, ηλιόλουστα ή ημισκιερά.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20°C .

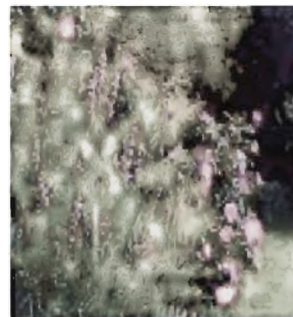
Είδη και ποικιλίες: Καλή ποικιλία κήπου είναι η *Galega officinalis*, *alba*, η οποία φέρει λευκά άνθη σε ελικοειδείς βοτρυοειδείς ταξιανθίες.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Ένα εκχύλισμα του φυτού βελτιώνει τη ροή του μητρικού γάλακτος. Επίσης βοηθάει στη χώνεψη και κατεβάζει το σάκχαρο του αίματος.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Η γκαλέγκα με την αιθέρια εμφάνισή της και το ύψος της συνιστάται να φυτεύεται μπροστά από κατακόρυφα συρμάτινα δικτυωτά.
2. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για περιφερειακή φύτευση.
3. Μπορεί να φυτευτεί μπροστά και γύρω από λευκά ή ανοιχτόχρωμα κτίρια δημιουργώντας εντυπωσιακές χρωματικές αντιθέσεις.
4. Συγκαλλιεργούμενη με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, φυτεμένο πάντοτε στην τελευταία σειρά των ανθώνων.

5.27 ΓΚΙΛΕΝΙΑ

Gillenia trifoliata της οικογένειας των **Rosaceae**.

Το γένος *Gillenia* έχει μόνο 2 είδη πολυετών φυτών, ιθαγενών των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Η γκιλένια είναι σκληραγωγημένο πολυετές φυτό, ιθαγενές της βόρειας Αμερικής που απαντάται σε ανοιχτές δασώδεις εκτάσεις.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 70-100 εκ. Πλάτος : 40-60 εκ. Φύλλα : Βαθιά χωρισμένα σε τρία, από όπου και το όνομα του είδους *trifoliata*, επιμήκη ωοειδή με οδοντωτά χείλη. Άνθη : Λευκά έως ανοιχτορόδινα, αστεροειδή που φέρονται μεμονωμένα συνήθως σε μακριά σαν το σύρμα, ανθικά στελέχη. Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει νωρίς το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και με διαίρεση του φυτού την άνοιξη ή το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Ευδοκμεί σε γόνιμα, πλούσια σε χούμο, καλά αποστραγγιζόμενα και ημισκιερά εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -30°C .

Εχθροί και ασθένειες: Ανθεκτικό στις διάφορες προσβολές.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρεται το είδος *Gillenia stipulata*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Προκαλεί εμετό και σε μικρή δόση χρησιμοποιείται ως αντιπυρετικό, για δυσκοιλιότητα και χρόνια διάρροια. Ενεργεί επίσης ως τονωτικό και αποχρεμπτικό.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο φυτό για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
2. Ενδιαφέρον φυτό για κήπους, εξοχικά και ξενοδοχεία.
3. Μπορεί να φυτευτεί στις εισόδους κτιρίων και γύρω από αυτά.
4. Συγκαλλιεργείται με άλλα φυτά, φυτεμένο στη δεύτερη ή τρίτη σειρά των ανθώνων.

5.28 ΔΕΝΤΡΟΛΙΒΑΝΟ.

Rosmarinus officinalis, της οικογένειας Labiatae

Το δενδρολίβανο είναι θάμνος αιθαλής, πυκνής βλάστησης, που μπορεί σε μεγάλη ηλικία να φτάσει το ύψος των 2m.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Οι βλαστοί του είναι ορθόκλαδοι, κατακόρυφοι, ξυλώδεις, φέρουν αντίθετα φύλλα, ωραίου πράσινου χρωματισμού και πολύ αρωματικά

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται εύκολα με μοσχεύματα και παραφυάδες που μπορούν να φυτευτούν από τον Οκτώβριο μέχρι και τον Απρίλιο. Επειδή όμως το φυτό είναι ευπαθές στις χαμηλές θερμοκρασίες,

καλό είναι στη Βόρεια Ελλάδα να φυτεύονται την άνοιξη μετά τον κίνδυνο των όψιμων παγετών. Η όψιμη όμως αυτή φύτευση, απαιτεί τακτικές αρδεύσεις.

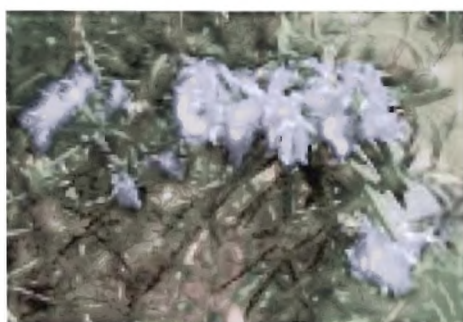
Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Είναι ευπαθές στις χαμηλές θερμοκρασίες. Ευδοκίμει σε όλα σχεδόν τα εδάφη, δεν έχει ιδιαίτερες καλλιεργητικές απαιτήσεις και είναι το ανθεκτικότερο στην ξηρασία και το ευπαθέστερο στο ψύχος, φυτό πλαισίων.

Καλλιέργεια: Πολλαπλασιάζεται εύκολα με μοσχεύματα και παραφυάδες που μπορούν να φυτευτούν από τον Οκτώβριο μέχρι και τον Απρίλιο. Επειδή όμως το φυτό είναι ευπαθές

στις χαμηλές θερμοκρασίες, καλό είναι στη Βόρεια Ελλάδα να φυτεύονται την άνοιξη μετά τον κίνδυνο των όψιμων παγετών. Η όψιμη όμως αυτή φύτευση, απαιτεί τακτικές αρδεύσεις.

Χρήσεις

Αχιτεκτονική Τοπίου: Πολύ κατάλληλο φυτό για πλαίσια χαμηλά ή υψηλά και για φράχτες, χρησιμοποιούμενο επιπλέον στην αρωματοποιία και φαρμακευτική. (Κανταρτζής, Ν. 1990)

5.29 ΕΣΠΕΡΙΔΑ

Hesperis matronalis της οικογένειας των **Cruciferae**.

Γένος με 24 είδη, διετών ή πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών της Ευρώπης και της δυτικής Ασίας.

Η εσπερίδα είναι φυτό διετές ή πολυετές λίγων όμως ετών ζωής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 60-90 εκ. Πλάτος : 40-50 εκ
Φύλλα : Βαθυπράσινα, επιμήκη ωοειδή, οξύληκτα.
Άνθη : Λιλά, πορφυρά ή λευκά, πολλά μαζί, στις άκρες λεπτών και μακρών, σαν το σύρμα, ανθικών στελεχών. Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και με μοσχεύματα που παίρνονται από τη

βάση του φυτού, την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Προτιμά εδάφη πλούσια που συγκρατούν την υγρασία, ηλιόλουστα ή ημισκιερά, αλλά μπορεί να αναπτυχθεί και σε κάθε έδαφος.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -25°C .

Εχθροί και ασθένειες: Αντέχει στις διάφορες προσβολές.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται οι ποικιλίες *Hesperis matronalis*, *Alba Plena* και *Hesperis matronalis*, *Licacina Flore Pleno*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Τελευταία χρησιμοποιείται για θεραπεία πληγών και υποκλυσμό. Σε μορφή σιροπιού χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση άσθματος, συμφόρηση πνευμόνων και θεραπεία συνεχούς βήχα. Είναι πλούσιο σε βιταμίνη C και συνιστάται για τη θεραπεία του σκορβούτου.

Μαγειρική: Τα στενά φύλλα του χρησιμοποιούνται για σαλάτες που προσθέτουν μία υπόπικρη γεύση.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Η εσπερίδα με την λεπτή και αιθέρια εμφάνισή της συνιστάται ιδιαίτερα για εξοχικές κατοικίες, ξενοδοχειακές μονάδες, αλλά και για άλλους χώρους κήπων.
2. Κατάλληλη για κάλυψη χαμηλών. Κάθετων, συρμάτινων δικτυωτών.
3. Ενδιαφέρον φυτό για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
4. Μπορεί ακόμη να καλλιεργηθεί και σε γλάστρες.

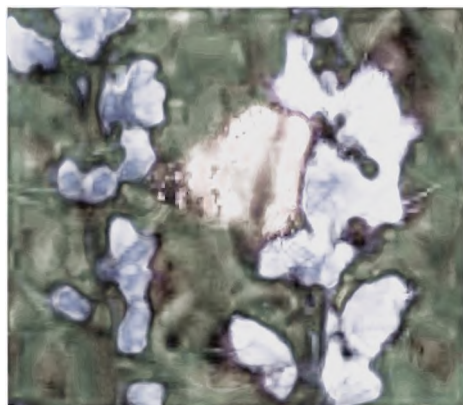

5.30 EXIO

Echium vulgare της οικογένειας των **Boraginaceae**.

Το γένος αυτό περιλαμβάνει 40 είδη, θάμνων και ποωδών φυτών ιθαγενών της Μεσογείου.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 60-90 εκ. Πλάτος : 30 εκ.
Φύλλα : Λογχοειδή, γκριζοπράσινα. Άνθη : Βιολέ-μπλε, που ανοίγουν από ρόδινους ανθοφόρους οφθαλμούς. Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει στα μέσα του καλοκαιριού.

Πολλαπλασιασμός:

Πολλαπλασιάζεται με σπόρο που σπέρνεται στο τέλος της άνοιξης ή νωρίς το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε ελαφρά, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις:

Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι – 20 °C.

Εχθροί και ασθένειες: Ανθεκτικό στις διάφορες προσβολές.

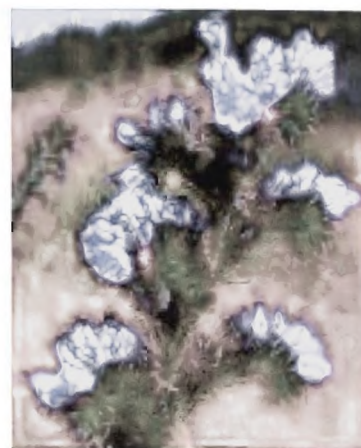
Είδη και ποικιλίες: Άλλα είδη είναι το *Echium candicans*, *Echinum rininana* και *Echinum wildpreti*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Τα φύλλα και τα άνθη έχουν ελαφρά τονωτική και αντισηπτική ιδιότητα και μερικές φορές προσθέτονται σε ποτά. Εκχύλισμα επίσης φύλλων χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση του πυρετού και του κεφαλόπνου.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες για τη διακόσμηση εξωτερικών χώρων κτιρίων.
2. Συνιστάται για φύτευση μέσα σε χλοοτάπητες γιατί τα βιολέ-μπλε άνθη του δημιουργούν ωραία αντίθεση με το πράσινο χρώμα της χλόης.
3. Κατάλληλο για κάλυψη χαμηλών τοίχων αντιστήριξης και άλλων κατακόρυφων αντιαισθητικών επιφανειών του κήπου.

5.31 ΘΡΟΥΜΠΙ

Satureia thymbra της οικογένειας των **Labiatae**.

Γένος με 14 είδη κατεχοχήν αρωματικά, ιθαγενή της Φλόριδα και ιδίως των περιοχών της Μεσογείου.

Το θρούμπι είναι ημιαιθαλές, υποθαμνώδες φυτό ιθαγενές των Βαλκανίων.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 40 εκ. Πλάτος : Ίδιο με το ύψος. Φύλλα : Γκριζοπράσινα, επιμήκη έως σχήματος κουταλιού, αρώματος όμοιου με το άρωμα του θυμαριού. Άνθη : Μικρά, σωληνοειδή, ρόδιου χρώματος που εκφύονται σε σπονδυλωτά στελέχη.

Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει την άνοιξη και τι καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με

σπόρο το φθινόπωρο ή την άνοιξη και με μοσχεύματα μαλακού ξύλου το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε ουδέτερα ή αλκαλικά, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -5°C .

Εχθροί και ασθένειες: Δεν προσβάλλεται συνήθως από έντομα και μύκητες.

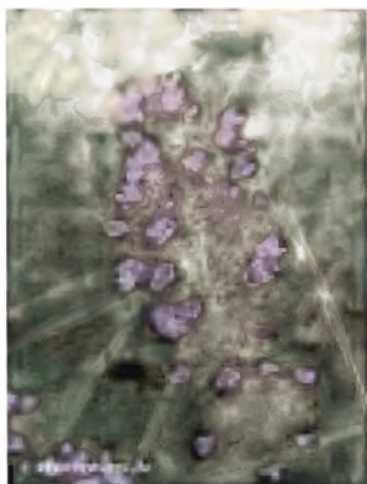
Χρήσεις.

Φαρμακευτικές χρήσεις: Έχει αντισηπτικές και αντιβακτηριακές ιδιότητες. Βελτιώνει την πέψη, καταπραΰνει τις νευροπάθειες, συνιστάται για βρογχίτιδα και άσθμα, όπως επίσης για πληγές και τσιμπήματα εντόμων. Συνιστάται για το βόμβο των αυτιών.

Μαγειρική: Μπορεί να χρησιμοποιηθεί στα φασόλια, σε φαγητά με κρέας και γεμιστά πουλερικά.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατεχοχήν φυτό γλαστρών για διακόσμηση παραθύρων, εξωστών και κήπων οροφής.
2. Συνιστάται για φύτευση σε αίθρια, εξωκαθιστικά κήπων και στις εισόδους κτιρίων.
3. Κατάλληλο για την δημιουργία πλαισίων.
4. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε βραχόκηπους
5. Συνδυάζεται πολύ καλά και με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, Φυτεμένο στην πρώτη γραμμή του ανθώνα.

5.32 ΘΥΜΑΡΙ

Thymus vulgaris της οικογένειας των **Labiatae**.

Το γένος περιλαμβάνει 350 είδη, πολλά υβρίδια και ποικιλίες των εύκρατων περιοχών.

Το είδος *Thymus vulgaris* είναι πολυετές υποθαμνώδες φυτό, ιθαγενές των περιοχών της Μεσογείου και ειδικότερα της Ελλάδας και της Ιταλίας, απαντώμενο σε βραχώδεις, ξηρές και ηλιόλουστες λοφοπλαγίες.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά : Ύψος : 30εκ. Πλάτος: Το ίδιο με το ύψος.

Φύλλα: Λεπτά, γκριζοπράσινα και ανοιχτότερα στην κάτω επιφάνεια, που

φέρονται σε ξυλώδη ανθικά στελέχη. Άνθη: Μικρά, λευκά έως πορφυρά σε πυκνές ή αραιές ταξιανθίες βότρυ. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει από το Μάιο μέχρι και Σεπτέμβριο.

Πολλαπλασιασμός : Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την Άνοιξη και με ημιώριμα μοσχεύματα το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια : Ευδοκίμει σε καλά αποστραγγιζόμενα, με χονδρόκοκκη άμμο και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις : Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -15°C.

Εχθροί και ασθένειες: Δεν προσβάλλεται συνήθως από μύκητες και έντομα.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Είναι ένα ισχυρό αντισηπτικό, αντιβακτηριδιακό και αντιμυκητικό βότανο, που συνιστάται για το βήχα, κρυολόγημα, προβλήματα στήθους και πέψης. Το αιθέριο έλαιο διαλυμένο σε φυτικό λάδι (ηλιέλαιο), χρησιμοποιείται για επάλειψη του στήθους ή για εντριβές ρευματικών πόνων.

Μαγειρική: Χρησιμοποιείται πολύ στην μαγειρική ως καρύκευμα σε κρέας, σούπες και γενικά σε φαγητά κατσαρόλας.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Το Θυμάρι ενδείκνυται ιδιαίτερα για φύτευση σε γλάστρες, προκειμένου να διακοσμήσει παράθυρα, εξώστες, κήπους οροφής και εισόδους κτιρίων.
2. Πολύ σπουδαίο φυτό για δημιουργία αρωματικών πλαισίων (μπορντούρων).
3. Πολύ κατάλληλο για φύτευση σε βραχόκηπους.
4. Ενδιαφέρον φυτό για εδαφοκάλυψη.
5. Συνιστάται για φύτευση σε εκκλησίες, μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους και σε νησίδες πρασίνου πόλεων.

5.33 ΙΝΟΥΛΑ

Ιnula helenium της οικογένειας των Compositae.

Το γένος αυτό περιλαμβάνει 60 είδη ποωδών φυτών, ιθαγενών της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής, ως επί το πλείστον των εύκρατων περιοχών τους. Το είδος *Inula helenium* είναι σκληραγωγημένο ριζωματώδες φυτό, ιθαγενές της κεντρικής και νότιας Ευρώπης και δυτικής Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 1-2 μέτρα. Πλάτος : 60-90 εκ. Φύλλα Επιμήκη καρδιόσχημα, πράσινα, πολύ τριχωτά στην κάτω επιφάνεια. Άνθη :Μεγάλα, κίτρινου λαμπερού χρώματος, σαν μικρά άνθη ηλίανθου. Εποχή και εύρος άνθησης: Ανθίζει στα μέσα του καλοκαιριού.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη ή το φθινόπωρο, αφού ωριμάσει και με διαίρεση του φυτού το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε εδάφη γόνιμα, ηλιαζόμενα ή ημισκιερά που συντηρούν την υγρασία τους.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -25 ° C.

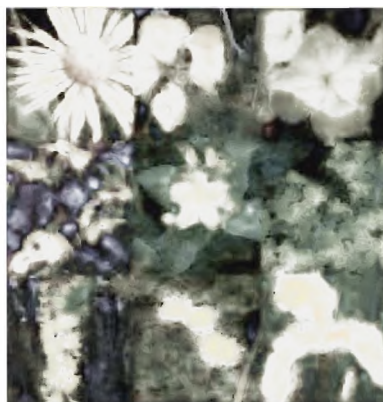
Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται τα είδη *Icula magnific*, *Inula hookeri*, *Inula orientalis* και *Inula royleana*.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Τα συστατικά του φυτού περιλαμβάνουν έως 40% ινσουλίνη και συνιστάται για τους διαβητικούς. Αλλά η κύρια χρήση του ως φαρμακευτικό βότανο είναι για το βήχα, άσθμα, προβλήματα πέψης, ερεθισμούς και φλεγμονές δέρματος.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης και κατακόρυφων αντισταθμητικών επιφανειών του κήπου.
2. Συνιστάται για περιφερειακή φύτευση σε πάρκα, κήπους και οικόπεδα.
3. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την δημιουργία φυτικών-ανθικών αμφιθεάτρων Φυτεμένο στην τελευταία σειρά.
4. Ενδιαφέρον φυτό για φύτευση γύρω από σκουρόχρωμα κτίρια γιατί τα λαμπερά κίτρινα άνθη του δημιουργούν εντυπωσιακές μορφολογικές και χρωματικές αντιθέσεις με αυτά.

5.34 ΙΣΑΤΙΔΑ

***Isatis tinctoria* της οικογένειας των *Cruciferae*.**

Στο γένος αυτό περιλαμβάνονται 30 είδη διειτών και πολυετών ποωδών φυτών της νότιας Ευρώπης και δυτικής Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 60-120εκ. Πλάτος: 50-60εκ. Φύλλα :Μπλε-πράσινα ή γκριζοπράσινα, επιμήκη ωοειδή ή λογχοειδή. Άνθη :Μικρά, κίτρινου λαμπερού χρώματος με 4 πέταλα.

Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται την άνοιξη σε εδαφική θερμοκρασία 13-18°Cή το φθινόπωρο σε ψυχρά σπορεία.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε εδάφη γόνιμα, αλκαλικά καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιόλουστα.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20°C.

Εχθροί και ασθένειες: Δεν προσβάλλεται από μύκητες και έντομα.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρεται μόνο ένα είδος *Isatis glauca*.

Φαρμακευτικές χρήσεις: Ένα παραδοσιακό θεραπευτικό βότανο πληγών και ως χρώμα βαφής που χρησιμοποιείται από πολύ καιρό στην Κίνα.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Συνιστάται για κάλυψη λεπτών, συρμάτινων δικτυωτών ή άλλων κατακόρυφων αντιαισθητικών επιφανειών του κήπου.
2. Μπορεί να φυτευτεί γύρω από κτίρια.
3. Συμμετέχει με επιτυχία στη δημιουργία φυτικών-ανθικών αμφιθεάτρων
4. Κατάλληλο για τουριστικούς χώρους και εξοχικές κατοικίες.

5.35 ΚΑΠΑΡΗ

Carraris spinosa της οικογένειας των **Carraridaceae**.

Ένα γένος με περίπου 150 είδη αειθαλών θάμνων, ιθαγενών των τροπικών και υποτροπικών περιοχών, εκτός της βόρειας Αμερικής.

Η κάπαρη είναι αειθαλές θάμνος που απλώνεται στο έδαφος με βλαστούς που έρπουν σε αυτό, πλατιά διαδεδομένος σε τροπικές και υποτροπικές περιοχές.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 60-90εκ. Πλάτος : 2-2,5μ. Φύλλα : Ωοειδή έως κυκλικά, στιλπνά, με δύο αγκάθια στη βάση τους. Άνθη : Συμπαγή, κυπελλοειδή, με άφθονους και μακριούς στήμονες στο κέντρο τους, κιτρινόλευκου και κόκκινου χρώματος. Εποχή και εύρος άνθησης. : Ανθίζει το καλοκαίρι και το φθινόπωρο.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με ώριμα μοσχεύματα αργά το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε καλά αποστραγγιζόμενα, αμμώδη εδάφη, σε θερμές και ηλιόλουστες τοποθεσίες.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -10°C.

Εχθροί και ασθένειες: Ανθεκτικό στις διάφορες προσβολές.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές : κάπαρη είναι απολυμαντικό των νεφρών, ελαφρά αφροδισιακό και ορεκτικό.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες για διακόσμηση κήπων και οροφής.
2. Κατάλληλο για φύτευση σε αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Συγκαλλιεργείται με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, Φυτεμένο στη δεύτερη ή τρίτη σειρά των ανθώνων.
4. Συνιστάται για ξενοδοχειακές μονάδες και εξοχικές κατοικίες.

5.36 ΚΑΡΔΑΜΙΝΟ.

Cardamine pratensis της οικογένειας των Brassicaceae.

Το γένος Cardamine έχει περίπου 50 είδη ετήσιων ή πολυετών ποωδών φυτών με λαμπερά φύλλα.

Το καρδάμινο είναι ένα από τα πιο κοινά αγριολούλουδα των υγρών περιοχών και λιβαδιών της βόρειας Αμερικής και της Ευρώπης.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος 30 εκ. Πλάτος 25 εκ.

Φύλλα : Τα κατώτερα είναι κυκλικά ή νεφροειδή.

Άνθη : Μοβ, λιλά ή λευκά, μονήρη, τετραπέταλα.

Εποχή και εύρος άνθησης. Ανθίζει την άνοιξη και νωρίς το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο σε ψυχρά σπορεία το φθινόπωρο, με

διαίρεση του φυτού μετά την άνθηση και με ημιώριμα μοσχεύματα αργά το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε υγρά και ημισκιερά εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι - 30 Κελσίου.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται οι ποικιλίες Edith, με διπλά άνθη και ρόδινο έως λευκού χρώματος και Flore Pleno, με διπλά λιλά και ρόδινα άνθη.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Τονώνει και θεραπεύει τα προβλήματα της καρδιάς και χρησιμοποιείται για άσθμα και δερματικές επιπλοκές.

Μαγειρική: Τα φύλλα χρησιμοποιούνται στις σαλάτες καθώς έχει μία ευχάριστη καυτερή γεύση και μοιάζει στη γεύση σαν μουστάρδα.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατεχοχόν φυτό γλαστρών για παράθυρα και εξώστες.
2. Φυτεμένο σε απλή ή διπλή γραμμή σχηματίζει ωραία αρωματικά πλαίσια.
3. Συγκαλλιεργείται με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά για τη δημιουργία φυτικών-ανθικών αμφιθεάτρων.
4. Αξιόλογο φυτό για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.

5.37 ΚΑΡΔΑΜΟ

***Elettaria cardamomum* της οικογένειας Zingiberaceae.**

Γένος με 2 πολυετή ποώδη φυτά των Ινδιών.

Το κάρδαμο είναι ριζωματώδες πολυετές φυτό, κατακόρυφης ανάπτυξης, ιθαγενές των βροχερών δασών της Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 2-3 μέτρα. Πλάτος : Λίγο μικρότερο του ύψους. Φύλλα : Επιμήκη ως λογχοειδή που βγαίνουν από σαρκώδη ριζώματα. Άνθη : Τριπέταλα που προέρχονται από τη βάση του φυτού, λευκά, με βιολέ νευρώσεις και κίτρινα ή λιλά χείλη. Εποχή και εύρος άνθησης.: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη μόλις ωριμάσει.

Καλλιέργεια: Προτιμά γόνιμα, υγρά αλλά καλά αποστραγγιζόμενα και ημισκιερά εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Ευπαθές στις χαμηλές θερμοκρασίες, αντέχει μόνο μέχρι τους 5°C.

Εχθροί και ασθένειες: Δεν προσβάλλεται από μύκητες και έντομα.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Το κάρδαμο είναι ορεκτικό, πολύ καλό για διαβητικούς, για αιμορροΐδες, φακίδες και σκορβούτο γιατί είναι πλούσιο σε βιταμίνη C.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Λόγω του ύψους του των 2-3 μέτρων, είναι κατεξοχήν φυτό κάλυψης, τοίχων αντιστήριξης και άλλων αντιαισθητικών κατακόρυφων επιφανειών του κήπου.
2. Συνιστάται για περιφερειακή φύτευση σχηματίζοντας ωραίους άνθινους φυτικούς φράχτες.
3. Κατάλληλο για την δημιουργία φυτικών-ανθικών αμφιθεάτρων, Φυτεμένο στην τελευταία σειρά.
4. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε τουριστικούς και αρχαιολογικούς χώρους.

5.38 ΚΑΡΘΑΜΟΣ

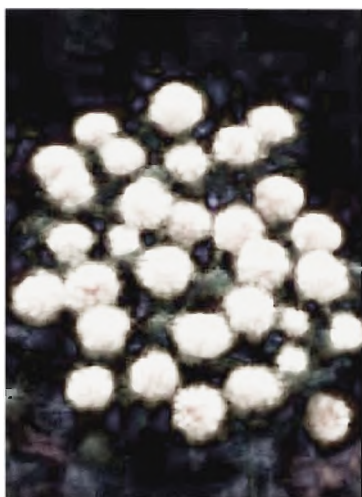
Carthamus tinctorious της οικογένειας των **Compositae**.

Γένος με 20 είδη ετήσιων φυτών και σπανιότερα θάμνων, ιθαγενών της κεντρικής Ευρώπης, κεντρικής Ασίας και των περιοχών της Μεσογείου.

Ο κάρθαμος είναι διακοσμητικό ετήσιο φυτό που απαντάται σε ξηρές περιοχές της Μεσογείου και της δυτικής Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 60-90 εκ. Πλάτος : 20-30 εκ
Φύλλα : Πλατιά λογχοειδή, ανοιχτοπράσινα που εκφύονται απευθείας από τον κύριο βλαστό. Άνθη : Κόκκινα, κίτρινα και πορτοκαλί όμοια με τα άνθη του γαΐδουράγκαθου. Εποχή και εύρος άνθησης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε ελαφρά, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -10°C .

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρονται οι ποικιλίες Lasting White, με λευκά άνθη. Orange Ball, με πορτοκαλί άνθη και Summer Sun, με κίτρινα άνθη.

Χρήσεις.

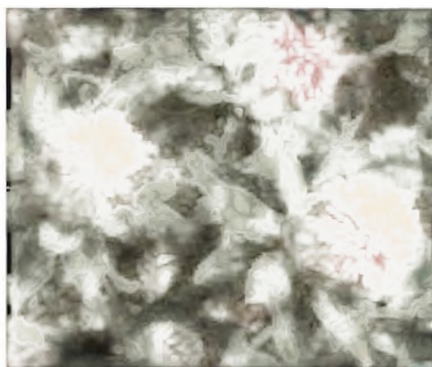
Φαρμακευτικές: Το λάδι των σπόρων κατεβάζει την χοληστερίνη και χρησιμοποιείται για τις ασθένειες της στεφανιαίας αρτηρίας για την έμμηνο ρύση και τα προβλήματα

εμμηνόπαυσης.

Μαγειρική: Το λάδι των σπόρων χρησιμοποιείται επίσης στη μαγειρική.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες για την διακόσμηση κήπων οροφής και εξωστών.
2. Κατάλληλο για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Συνιστάται για κήπους κατοικιών και τουριστικών χώρων.
4. Συγκαλλιεργείται με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά.

5.39 ΚΕΝΤΑΟΥΡΕΑ.

Centaurea scabiosa της οικογένειας των **Compositae**.

Το γένος *Centaurea* περιλαμβάνει περίπου 500 είδη ετήσιων, διετών και πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών του παλιού Κόσμου και μόνο 3 της Αμερικής.

Η *Centaurea scabiosa* είναι πολυετές φυτό, ιθαγενές της βόρειας Ευρώπης, απαντώμενο σε λιβάδια.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 30-90 εκ, πλάτος: 60 εκ, φύλλα: διπλά λοβοειδή, μέσου πράσινου χρώματος. Άνθη: μεγάλα, κόκκινου χρώματος, όμοια με τα άνθη του γαϊδουράγκαθου. Εποχή και εύρος άνθησης: ανθίζει αργά το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο που σπέρνεται την άνοιξη ή το φθινόπωρο.

Καλλιέργεια: Αναπτύσσεται σε όλα σχεδόν τα εδάφη του κήπου, αλλά ευδοκίμει στα

υγρά, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιόλουστα.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -25°C.

Είδη και ποικιλίες: Υπάρχουν τα είδη *Centaurea nigra*, *Centaurea cyanus* και *Centaurea memorialis*.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές: Το απόσταγμα από τις ρίζες μπορεί να χρησιμοποιηθεί για επώδυνους ερεθισμούς και έλκη δέρματος.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να φυτευτεί στις εισόδους των κτιρίων, γιατί τα άνθη του είναι εντυπωσιακά.
2. Φιλοξενούμενο σε γλάστρες, διακοσμεί άριστα εξώστες και κήπους οροφής.
3. Απαραίτητο φυτό για αίθρια και εξωκαθιστικών κήπων.
4. Κατάλληλο για τουριστικούς και αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, εκκλησίες και εξοχικές κατοικίες.

5.40 ΛΕΒΑΝΤΑ.

Lavandula vera, της οικογένειας **Labiata**. Η λεβάντα είναι φυτό των

παραμεσόγειων χωρών, που μπορεί να φτάσει το ύψος των 60-100cm, εάν δεν κλαδεύεται για αρκετά χρόνια. Έχει ημιξυλώδεις βλαστούς. Φύλλα: στενά, επιμήκη, μήκους 1-3 cm, ωραίου γκριζοπράσινου χρωματισμού και αρκετά αρωματικά. Το καλοκαίρι άνθη κυανά και αρωματικά, εάν κατά την άνοιξη δεν κλαδευτεί.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Μικρός ορθόκλαδος θάμνος με πυκνή διακλάδωση. Οι

βλαστοί είναι τετραγωνικής διατομής που γρήγορα γίνονται ξυλώδεις. Τα φύλλα έχουν μήκος 5 εκ. περίπου και είναι γραμμοειδή, ελαφρώς χνουδωτά με λεία χείλη και γκριζα απόχρωση. Τα άνθη χρώματος μπλέ σκούρου, σχηματίζουν σε μακρά ανθοφόρα στελέχη, επάκριους επιμήκης κυλινδρικούς στάχεις, μήκους 15-20 εκ. Ανθίζει από τέλος Ιουνίου έως και μέσα Αυγούστου.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα που φυτεύονται το φθινόπωρο ή την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Είναι πολύ σκληρό εδάφη. Οι ημιξυλώδεις ή ξυλώδεις βλαστοί του, το κάνουν περισσότερο ανθεκτικό στην ξηρασία φυτό από τη λεβαντίνη, την οποία συνεχώς αντικαθιστά. Εάν κατά το καλοκαίρι δεχτεί λίγες αρδεύσεις διατηρεί ζωηρό το φύλλωμα του. Διαμορφώνεται ευκολότερα σε σχήμα που διατηρεί καλύτερα από τη λεβαντίνη και απαιτεί λιγότερα κλαδέματα από ότι αυτή φυτό και μπορεί να ευδοκιμήσει σε όλα τα

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Η λεβάντα ευδοκιμεί σε μικροκλίματα, όπου επικρατούν αρκετά χαμηλές θερμοκρασίες το χειμώνα, αλλά δε συμβαίνουν ανοιξιάτικοι παγετοί και ούτε επικρατούν υψηλές θερμοκρασίες το καλοκαίρι. Προτιμά συνθήκες πλήρους ηλιοφάνειας και εδάφη που έχουν καλή στράγγιση.

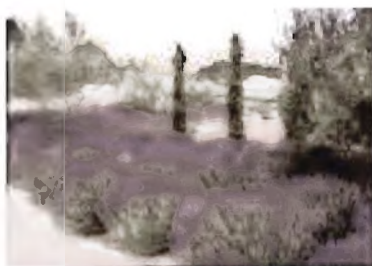
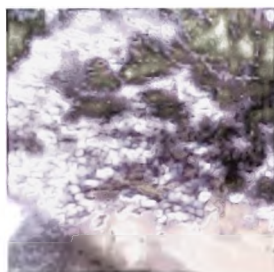
Εχθροί και ασθένειες: είναι ανθεκτικό σε εχθρούς και ασθένειες. Δεν είναι όμως και από τα απρόσβλητα φυτά. Μπορεί να προσβληθεί από νηματώδεις και μύκητες εδάφους που προσβάλλουν το ριζικό σύστημα.

Είδη και ποικιλίες: Υπάρχουν πολλές ποικιλίες με μεγάλο εμπορικό ενδιαφέρον με πιο γνωστές τις hidcote, munstead, maillette.

Χρήσεις.

Η λεβάντα δίνει στην αρωματοποιία τα αρωματικά φύλλα και άνθη της, από τα οποία παράγεται το γνωστό άρωμα "Lavender".

Αρχιτεκτονική Τοπίου: η Λεβάντα χρησιμοποιείται σαν φυτό πλαισίων (μπορντούρα).

5.41 ΛΕΒΑΝΤΙΝΗ.

***Santolina chamaecyparissus*, της οικογένειας Compositae**

Είναι αυτή φυτό των παραμεσόγειων χωρών, και μπορεί να φτάσει το ύψος των 40-70cm, συνήθως όμως κλαδεύεται στα 10-20cm.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Έχει βλαστούς μάλλον ποώδεις, παρά ξυλώδεις και φύλλα πιο λεπτά και ωραιότερης κατασκευής από τα φύλλα της λεβάντας, 1-3 cm, ανοιχτού γκριζοπράσινου χρωματισμού και αρωματικά. Το καλοκαίρι παράγει κίτρινα άνθη, εάν κατά την άνοιξη δεν κλαδευτεί.

Πολλαπλασιασμός:

Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα και παραφυάδες το φθινόπωρο ή την άνοιξη.

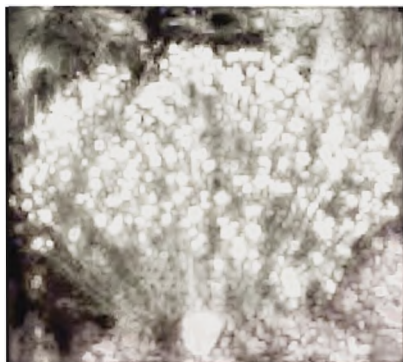
Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε πλουσιότερα της λεβάντας εδάφη και απαιτεί περισσότερες αρδεύσεις.

Καλλιεργητικές απαιτήσεις: Δίνει ωραιότερα σχήματα από τη λεβάντα αλλά

λόγω των ποωδών βλαστών της και των περισσότερο νερό αναγκών της, διατηρεί δυσκολότερα το σχήμα της και απαιτεί περισσότερα κλαδέματα.

Χρήσεις.

Αρχιτεκτονική Τοπίου: Πολύ ωραίο φυτό για χαμηλά πλαίσια ανθώνων. Μπορεί να συγκαλλιεργηθεί με άλλα φυτά και να δώσει ωραία σχήματα φυτικού μωσαϊκού.

5.42 ΛΕΥΚΑΝΘΕΜΟ.

Leucanthemum vulgare της οικογένειας Compositae.

Γένος με περισσότερα από 100 είδη, ετήσιων και πολυετών ποωδών φυτών, πολύ διαδεδομένων στην Ευρώπη, Ασία, Αφρική και Αμερική.

Το λευκάνθεμο είναι πολυετής αγριολούλουδο, ιθαγενές της Ευρώπης και των εύκρατων περιοχών της Ασίας, απαντώμενο σε χέρσα εδάφη, λιβάδια και βοσκότοπους.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 30-60εκ. Πλάτος: 30εκ. Φύλλα:

Μικρά, οδοντωτά, πράσινα που στην βάση του φυτού είναι κυκλικά. Άνθη: Όμοια με μαργαρίτες, με έντονο κίτρινο κέντρο, λευκά πέταλα και κατακόρυφη ανάπτυξη. Εποχή και εύρος ανάπτυξης: Ανθίζει νωρίς το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός:

Πολλαπλασιάζεται με σπόρο αργά το καλοκαίρι ή την άνοιξη και με διαίρεση του φυτού μετά την άνθηση.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε γόνιμα, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές

απαιτήσεις: Αντέχει σε

χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -25°C .

Εχθροί και ασθένειες: Δεν προσβάλλεται από μύκητες και έντομα.

Είδη και ποικιλίες: Αναφέρεται το είδος *Leucanthemum maximum*.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές: Είναι αποτελεσματικό για πληγές, έλκη, εκδορές και άλλους επώδυνους ερεθισμούς του δέρματος.

Μαγειρική: Τα νωπά φύλλα προστίθενται στις σαλάτες.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο για γλάστρες, προκειμένου να διακοσμήσει κήπους οροφής, εξώστες και παράθυρα.
2. Συνιστάται για αίθρια, εξωκαθιστικά κήπων και εισόδους κτιρίων.
3. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε τουριστικούς και αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, εκκλησίες και εξοχικές κατοικίες.
4. Φυτεμένο μέσα σε χλοοτάπητες δημιουργεί ωραίες και εντυπωσιακές χρωματικές αντιθέσεις. (Καρντατζής, Ν. 2007)

5.43 ΜΕΛΙΣΣΑ ή μελισσόχορτο.

Melissa officinalis της οικογενείας των **Labiatae**

Γένος με 4 μόνο είδη πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών της νότιας Ευρώπης και της Ασίας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος :40-80εκμ. Πλάτος : 40-50εκμ
Φύλλα : Εντυπωσιακού πράσινου χρώματος, καρδιόσχημα, τριχωτά και οδοντωτά. Άνθη : Πολύ μικρά, λευκά ή ανοιχτορόδινα σε ταξιανθίες στάχυ. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με ημιώριμα μοσχεύματα νωρίς το καλοκαίρι, με διαίρεση του φυτού και με σπόρο την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε γόνιμα, καλά αποστραγγιζόμενα, ηλιόλουστα ή ημισκιερά εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι -20°C.

Εχθροί και ασθένειες: Ανθεκτικό φυτό στις διάφορες προσβολές.

Είδη και Ποικιλίες: Αναφέρονται οι ποικιλίες All Gold και Aurea.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Είναι καλό για χαλάρωση, ομαλή λειτουργία του στομάχου και εκχυλίσματα που παίρνονται εσωτερικά βοηθούν στην αντιμετώπιση της ανησυχίας, κατάθλιψης και κεφαλόπονου. Απομακρύνει τα έντομα, είναι αντιβακτηριδιακό και χρησιμοποιείται ως αλοιφή για ερεθισμούς και τσιμπήματα του δέρματος.

Μαγειρική:

Νωπά φύλλα προσθέτουν τη γεύση του λεμονιού στις σαλάτες, σούπες και σάλτσες. Επίσης στα ορεκτικά, ηδύποτα και στο κρασί.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Πολύ κατάλληλο φυτό για γλάστρες προκειμένου να διακοσμήσει κήπους οροφής, εξώστες και παράθυρα.
2. Φυτεμένο σε απλή ή διπλή γραμμή δημιουργεί αρωματικά πλαίσια που εντυπωσιάζουν
3. Μπορεί να συγκαλλιεργηθεί με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, σχηματίζοντας ωραία φυτικά-ανθικά αμφιθέατρα Φυτεμένο στη δεύτερη σειρά .
4. Συνιστάται για κήπους ξενοδοχείων, αρχαιολογικών χώρων, μουσείων, εκκλησιών και εξοχικών κατοικιών.
5. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε βραχόκηπους.

5.44 ΜΕΝΤΑ ΣΠΙΚΑΤΑ ή δυόσμος.

Mentha spicata της οικογένειας των *Labiatae*.

Το γένος περιλαμβάνει περίπου 40 είδη αρωματικών πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών των εύκρατων και υποτροπικών χωρών του κόσμου.

Η μέντα σπικάτα ή δυόσμος είναι πολυετές ριζωματώδες φυτό της νότιας Ευρώπης.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά:

Ύψος: 60-90εκ. Πλάτος: Ακαθόριστο.
Φύλλα: Λαμπερού χρώματος, λογχοειδή έως ωσειδή, με οδοντωτά χείλη. Ανθη: Λιλιά, ρόδινα ή λευκά, πυκνά διαταγμένα σε κυλινδρικούς στάχεις. Εποχή και εύρος άνθησης:

Ανθίζει τι καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με διαίρεση του φυτού την άνοιξη ή το φθινόπωρο και με σπόρο την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε πλούσια, ηλιόλουστα ή ημισκιερά εδάφη που αποστραγγίζονται καλά.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες έως -15°C.

Εχθροί και ασθένειες: Συνήθως ελεύθερο μυκητολογικών και εντομολογικών προσβολών.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές: Λαμβάνονται στη μορφή αφεψήματος για ανωμαλίες πέψης και είναι λιγότερο ερεθιστικό από τη μέντα.

Μαγειρική: Χρησιμοποιείται στις σάλτσες, σαλάτες και σε πιάτα ψαριού ή λαχανικών.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Πολύ κατάλληλο φυτό για γλάστρες, που μπορούν να διακοσμήσουν παράθυρα, εξώστες, κήπους οροφής, ακόμη και εισόδους κτιρίων.
2. Συνιστάται για αίθρια και εξωκαθιστικά κήπων.
3. Σχηματίζει πολύ ωραίες αρωματικές μπορντούρες, όταν φυτεύεται πυκνά σε απλή ή διπλή γραμμή.
4. Σημαντικό φυτό για τη δημιουργία φυτικών-ανθικών αμφιθεάτρων.

5.45 ΟΙΝΟΘΗΡΑ.

Oenothera biennis της οικογένειας των **Onagraceae**.

Το γένος περιλαμβάνει περίπου 200 είδη ποωδών φυτών και μικρών θάμνων, ιθαγενών των τροπικών περιοχών της Αμερικής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 1,2-1,5 μέτρα. Πλάτος: 50-60 εκ. Φύλλα: Εναλλάσσοντα, πλατιά λογχοειδή ή επιμήκη ωοειδή, που αναπτύσσονται σε κοκκινωπά στελέχη. Άνθη: Κίτρινα, τετραπέταλα, αρωματικά, μονήρη, σε μακριά ανθικά στελέχη. Εποχή και εύρος άνθησης: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο αργά το καλοκαίρι, αν και αναπαράγεται άφθονα μόνο του, από το σπόρο που πέφτει στο έδαφος.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε πλούσια, αμμώδη, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες έως -20°C.

Είδη και ποικιλίες: Άλλα είδη είναι η *Oenothera acaulis*, *Oenothera deltoides*, *Oenothera caespitosa* και *Oenothera fruticosa*.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές: Το αιθέριο έλαιο

βοηθάει το ανοσοποιητικό σύστημα και ρυθμίζει τις ορμόνες, τα προβλήματα της εμμηνόπαυσης και δέρματος όπως το έκζεμα. Επίσης χαμηλώνει την υψηλή πίεση, την αρθρίτιδα και την σκλήρυνση κατά πλάκας.

Άλλες: Τα φρέσκα άνθη χρησιμοποιούνται για την τόνωση του δέρματος του προσώπου. Το αιθέριο έλαιο χρησιμοποιείται στη βιομηχανία καλλυντικών.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατάλληλο φυτό για κάλυψη τοίχων αντιστήριξης και άλλων αντιαισθητικών επιφανειών του κήπου.
2. Συνιστάται για περιφερειακή φύτευση, οπότε δημιουργεί υψηλά πλαίσια και βάθος στον κήπο.
3. Μπορεί να φυτευτεί μπροστά και γύρω από κτίρια, δημιουργώντας εναρμονίσεις ή αντιθέσεις με τα χρώματα των κτιρίων.
4. Συνδυάζεται με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, σχηματίζοντας φυτικά-ανθικά αμφιθέατρα.

5.46 ΡΙΓΑΝΗ.

Origanum vulgare της οικογένειας των **Labiatae**.

Γένος με 25 περίπου είδη σκληραγωγημένων φρύγανων ή πολυετών ποωδών φυτών, ιθαγενών των περισσότερων περιοχών της Μεσογείου.

Η ρίγανη είναι πολυετές φυτό, ιθαγενές της νοτιοδυτικής Ασίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας, απαντώμενο σε ανοιχτές ορεινές περιοχές.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 30-60εκ. Πλάτος: 20-40εκ.

Φύλλα: Βαθυπράσινα, ωειδή ή κυκλικά. Άνθη: Λευκά ως βαθυρόδινα, που φέρονται σε πυκνούς βότρεις. Εποχή και εύρος άνθησης: Ανθίζει τον Ιούλιο-Οκτώβριο.

Πολλαπλασιασμός:

Πολλαπλασιάζεται με σπόρο ή με διαίρεση του φυτού την άνοιξη, αν και αναπαράγεται μόνο του από το σπόρο που πέφτει άφθονος στο έδαφος.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε πλούσια, καλά αποστραγγιζόμενα και ελαφρά σκιερά εδάφη.

Εδαφοκλιματικές

απαιτήσεις: Ανθεκτικό φυτό στην ξηρασία και σε χαμηλές θερμοκρασίες έως -20°C.

Εχθροί και ασθένειες: Σπάνια προσβάλλεται από μύκητες και έντομα.

Είδη και ποικιλίες: *Origanum dictamnus*, *origanum microphyllum*, *origanum majoricum*, *origanum onites*, *origanum rotundifolium*, *origanum hirtum*.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές: Έχει όμοιες ιδιότητες όπως και η μαντζουράνα.

Μαγειρική: Ίδιες με την μαντζουράνα.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Κατεχοχήν φυτό γλαστρών για διακόσμηση εξωτερικών κτιρίων.
2. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως φυτό εδαφοκάλυψης
3. Ιδεώδες φυτό για δημιουργία αρωματικών μπορντούρων.
4. Συμμετέχει με επιτυχία στο σχηματισμό φυτικών-ανθικών αμφιθεάτρων.
5. Πολύ κατάλληλο για βραχόκηπους.

5.47 ΣΜΥΡΝΙΟ

Smyrniium olusatrum της οικογένειας Umbelliferae.

Γένος με 6 είδη στιλπνών διετών ποωδών φυτών, ιθαγενών της Ευρώπης, δυτικής Ασίας και βόρειας Αφρικής.

Το σμύρνιο είναι διετές φυτό της Μεσογείου και της δυτικής Ευρώπης που απαντάται σε παραθαλάσσιες περιοχές.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 90εκ. Πλάτος: 60εκ. Φύλλα:

Μεγάλα, στιλπνά, βαθυπράσινα, χωρισμένα σε αρκετά φυλλάρια.

Άνθη: Μικρά, κιτρινοπράσινα, σε ταξιανθίες σύνθετου σκιαδίου.

Εποχή και εύρος άνθησης: Ανθίζει το καλοκαίρι.

Καλλιέργεια: Ευδοκμεί σε υγρά, καλά αποστραγγιζόμενα, αλκαλικά και ηλιόλουστα εδάφη.

Εδαφοκλιματικές

απαιτήσεις: Ευπαθές φυτό στην ξηρασία και ανθεκτικό σε θερμοκρασίες ως -20°C.

Είδη και ποικιλίες:

Αναφέρεται το είδος *smyrniium perfoliatum*.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές:

Έχει διουρητικές ιδιότητες και θεραπευτικές του άσθματος και των έμμηνων.

Μαγειρική: Ολόκληρο το φυτό είναι εδώδιμο. Τα φύλλα και οι νεαροί βλαστοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν όπως το σέλινο. Τα μπουμπούκια των ανθέων προσθέτονται στις

σαλάτες και οι σπόροι ελαφρά σπασμένοι ή αλεσμένοι χρησιμοποιούνται ως καρύκευμα.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να φυτευτεί μπροστά και γύρω από σκουρόχρωμα κτίρια, που τα κιτρινοπράσινα άνθη του δημιουργούν χρωματικές αντιθέσεις με αυτά.
2. Φυτεμένο περιμετρικά σε ένα πάρκο ή κήπο δημιουργεί εντυπωσιακό πλαίσιο.
3. Συνιστάται για κάλυψη χαμηλών τοίχων αντιστήριξης ή άλλων αντιαισθητικών επιφανειών ενός πάρκου ή κήπου.
4. Χρησιμοποιείται σε κήπους διάφορων λειτουργιών.

5.48 ΤΑΡΑΞΑΚΟ.

Taraxacum officinale της οικογένειας των **Compositae**.

Γένος με 60 είδη ποωδών φυτών, ιθαγενών των εύκρατων περιοχών.

Το *Taraxacum officinale* είναι πολυετές φυτό, ιθαγενές του βορείου ημισφαιρίου και των εύκρατων περιοχών της νότιας Αμερικής, απαντώμενο σε χέρσα εδάφη.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 30εκ. Πλάτος: 30εκ. Φύλλα: Λοβοειδή, οδοντωτά, σε ροζέτες στη βάση του φυτού. Άνθη: Κίτρινα, μονήρη, σαν μαργαρίτες. Εποχή και εύρος άνθησης: Ανθίζει την άνοιξη.

Πολλαπλασιασμός:

Πολλαπλασιάζεται με σπόρο, που σπέρνεται την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε γόνιμα, καλά αποστραγγιζόμενα και ηλιαζόμενα ή ημισκιερά εδάφη.

Εδαφοκλιματικές απαιτήσεις: Αντέχει σε χειμερινές θερμοκρασίες μέχρι -25°C .

Εχθροί και ασθένειες:

Ελεύθερο διάφορων προσβολών.

Είδη και ποικιλίες: Άλλα

αξιόλογα είδη είναι: *Taraxacum albidum*, *Taraxacum laevigatum*, *Taraxacum palustre*, *Taraxacum ramiricum* και *Taraxacum spectabile*.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές: Είναι μεγάλης θρεπτικής ωφέλειας βότανο, υψηλής περιεκτικότητας σε βιταμίνες Α και C και στοιχείων σιδήρου, μαγνησίου και ασβεστίου.

Είναι αποτελεσματικά διουρητικό και λαμβάνεται εσωτερικά για μολύνσεις του ουροποιητικού συστήματος και ασθένειες του συκωτιού και της χολής.

Μαγειρική: Τα φύλλα προσθέτονται στις σαλάτες, αφού πρώτα βράσουν για να χάσουν την πικρή τους γεύση ή μαγειρεύονται όπως το σπανάκι, σαν λαχανικό. Φρυγανισμένες οι ρίζες του κάνουν ένα αφέψημα που αντικαθιστά τον καφέ.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Συνιστάται η καλλιέργεια του σε γλάστρες για διακόσμηση διαφόρων εξωτερικών χώρων.
2. Ιδεώδες φυτό για τη δημιουργία πλαισίων.
3. Μπορεί να συγκαλλιεργηθεί με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, φυτεμένο στην πρώτη γραμμή.
4. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε βραχόκηπους.

5.49 ΥΠΕΡΙΚΟ.

Hypericum perforatum της οικογένειας των Hypericaceae.

Στο γένος *Hypericum* υπάγονται 200 είδη, ιθαγενή των εύκρατων περιοχών του βορείου ημισφαιρίου.

Το *Hypericum perforatum* είναι πολυετές φυτό, ιθαγενές της Ευρώπης και δυτικής Ασίας που βρίσκεται σε ξηρές, ασβεστολιθικές περιοχές, σε χέρσα εδάφη και σε δάση.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος: 60-90εκ. Πλάτος: 30-50εκ. Φύλλα: Ανοιχτοπράσινα, με νευρώσεις, μεγάλα στίγματα, αντίθετα ανά ζεύγη. Άνθη: Πενταπέταλα, με φωτεινό κίτρινο χρώμα και χρυσούς στήμονες. Εποχή και εύρος άνθησης: Ανθίζει όλο το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός:

Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη ή το φθινόπωρο, με διαίρεση και με μοσχεύματα μαλακού ξύλου την άνοιξη.

Καλλιέργεια: Ευδοκίμει σε υγρά και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη, κατά προτίμηση αλκαλικά, ηλιόλουστα ή ημισκιερά.

Εδαφοκλιματικές

απαιτήσεις: Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες ως -15°C.

Εχθροί και ασθένειες: Κάποτε προσβάλλεται από τις αφίδες που καταπολεμούνται με Ντιμεκρόν και άλλα εντομοκτόνα.

Είδη και ποικιλίες: *Hypericum*

androsaemum, *Hypericum calycinum*, *Hypericum olympicum* και *Hypericum reptans*.

Χρήσεις

Φαρμακευτικές: Λέγεται ότι έχει ηρεμιστικές ιδιότητες. Εκχύλισμα λαμβάνεται για τεταμένα νεύρα. Έχει αντισηπτικές και αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες. Κρέμες και λάδι χρησιμοποιούνται για εγκαύματα, πόνους μυών και νευραλγία.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες.
2. Κατάλληλο για συγκαλλιέργεια με άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, προκειμένου να δημιουργήσει φυτικά και ανθικά αμφιθέατρα.
3. Χρησιμοποιείται για περιμετρική φύτευση σε ένα κήπο ή πάρκο όπου δημιουργεί εντυπωσιακές μπορντούρες.
4. Απαραίτητο για κήπους εξοχικών κατοικιών, ξενοδοχείων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων.

5.50 ΧΑΜΟΜΗΛΙ

Chamaemelum Nobile ή Anthemis Nobile της οικογένειας των Compositae.

Το γένος Chamaemelum περιλαμβάνει είδη ετήσια ή πολυετή, ιθαγενή της Ευρώπης, Ασίας, Αφρικής και Αμερικής. Το είδος Chamaemelum nobile είναι πολυετές φυτό, αυτοφυές σε λειμώνες της Ευρώπης, όπως και στην πατρίδα μας, που έχει εγκλιματιστεί και καλλιεργείται στη βόρεια Αμερική και σε άλλες χώρες.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά: Ύψος : 30εκμ. Πλάτος : Μάλλον ακαθόριστο, εξαρτώμενο από την ηλιοφάνεια, την εδαφική υγρασία και τη φυσική σύσταση του εδάφους. Φύλλα : Λεπτά, πολυσχιδή, φτεροειδή, ωραίου πράσινου χρώματος με άρωμα μήλου. Άνθη : Μικρά, λευκά, σαν μαργαρίτες με κίτρινο δισκοειδές κέντρο, που φέρονται σε μακριά και λεπτά σαν το σύρμα στελέχη με έντονο άρωμα. Εποχή και εύρος άνθισης : Ανθίζει το καλοκαίρι.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο ή με διαίρεση του ριζώματος την Άνοιξη.

Καλλιέργεια: Αναπτύσσεται σε όλα σχεδόν τα εδάφη, αλλά ευδοκίμει σε ελαφρά αμμώδη, ηλιαζόμενα και καλά αποστραγγιζόμενα.

Εχθροί και Ασθένειες: Ελεύθερο εχθρών και ασθενειών συνήθως.

Είδη και Ποικιλίες: Αναφέρονται οι ποικιλίες Flore Pleno, που έχει λευκά άνθη με πολλές σειρές πετάλων και Teneague, ύψους 6-8εκμ που δεν ανθίζει αλλά χρησιμοποιείται για δημιουργία χλοοταπήςτων.

Χρήσεις.

Φαρμακευτικές: Κατάλληλο για νευραλγίες, ημικρανίες, ζαλάδες, αιμορροΐδες, πόνους των αυτιών, πληγές του στόματος και για πονόδοντο. Το αιθέριο έλαιο τονώνει τα μαλλιά και το αφέψημα του καταπραΰνει τα νεύρα.

Αρχιτεκτονική Τοπίου:

1. Ιδεώδες φυτό εδαφοκάλυψης σχηματίζοντας ένα πολύ εντυπωσιακό ταπέτο με τα λευκά πέταλα και το κίτρινο κέντρο των ανθέων.
2. Μπορεί να καλλιεργηθεί σε γλάστρες
3. Κατάλληλο για να αποτελέσει τη βάση ενός επιβλητικού φυτικού ανθικού αμφιθεάτρου.
4. Συνιστάται για τουριστικούς και αρχαιολογικούς χώρους.
(Κανταρτζής, Ν. 2007)

6 Συμπεράσματα.

Ως αρωματικά φυτά μπορούν να θεωρηθούν κάποια είδη φυτών που χρησιμοποιούνται κυρίως στο μαγείρεμα, για να δώσουν στο φαγητό κάποιο άρωμα ή για να τονίσουν το υπάρχον. Επίσης ως αρωματικά φυτά μπορούν να θεωρηθούν αυτά που χρησιμοποιούνται στην κοσμετολογία (καλλυντικά, σαπούνια, αρώματα), όπως και στην παρασκευή ευφραντικών αφεψημάτων. Όλα τα αρωματικά φυτά είναι και φαρμακευτικά, ενώ μερικά φαρμακευτικά δεν είναι αρωματικά. Από την άλλη όμως, θα μπορούσαν να θεωρηθούν σαν αρωματικά φυτά, ένας μεγάλος αριθμός φυτών, στον οποίο τα φυτά παράγουν άνθη ή φύλλα με άρωμα. Τέλος ως αρωματικά φυτά μπορούν να θεωρηθούν τα φυτά αυτά που παράγουν αιθέρια έλαια.

Τα αιθέρια έλαια είναι μίγματα από ουσίες που εξατμίζονται εύκολα (πτητικές ουσίες) και οι οποίες δίνουν στα διάφορα φυτά συγκεκριμένες φαρμακευτικές ιδιότητες και την χαρακτηριστική μυρωδιά.

Τα φυτά παράγουν αιθέρια έλαια για να τα χρησιμοποιήσουν στην προσέλκυση των εντόμων (επικοινωνία), να τα προστατέψουν από τα φυτοφάγα ζώα (τα αιθέρια έλαια είναι συνήθως πικρά και μερικές φορές δηλητηριώδη), να μειώσουν την διαπνοή του νερού από τα φύλλα (ιδιαίτερα τους θερμούς μήνες), να τα προστατέψουν από διάφορες ασθένειες, για να τα βοηθήσουν να επηρεάσουν άλλα φυτά που αναπτύσσονται στην ίδια περιοχή (αλληλοπάθεια) και τέλος για να τα χρησιμοποιήσουν ως αποθήκες ενέργειας.

Τα αρωματικά φυτά είναι διαδεδομένα και στην αρχιτεκτονική κήπων. Εκτός του ότο προσδίδουν ομορφιά στον κήπο, εξαιτίας των ποικίλων χρωμάτων τους, είναι και εύκολα καλλιεργήσιμα, χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις και φροντίδα, για αυτό άλλωστε μπορούν να τοποθετηθούν και σε μικρό χώρο μέσα στον κήπο. Επίσης τα αρωματικά φυτά μέσα στον κήπο ενός σπιτιού μπορούν να παρέχουν ηρεμία, απλά και μόνο κάθοντας στον κήπο, σε ένα παγκάκι που μπορεί να τοποθετηθεί και απολαμβάνοντας το καταπληκτικό άρωμά τους. Όμως, όσο ωφέλιμο είναι για τον άνθρωπο, τόσο ωφέλιμο είναι και για τον κήπο. Πολλά από τα αρωματικά βότανα προσελκύουν τις μέλισσες και άλλα γονιμοποιητικά έντομα πράγμα το οποίο βοηθάει στην γονιμοποίηση. Επίσης βότανα που απαντώνται σε λασπώδη εδάφη, έχουν μακριές, δυνατές ρίζες που συντελούν στο όργωμα του χώματος. Πολλά βότανα φημίζονται ότι κρατούν σε απόσταση ορισμένα επιβλαβή φυτά και ζώα, ενώ άλλα πιστεύεται ότι ωφελούν τα γειτονικά τους φυτά. Αυτές είναι αρετές που αξίζει τον κόπο να λαμβάνουμε υπόψη μας όταν σχεδιάζουμε έναν κήπο. Μπορεί δηλαδή να αποβεί ωφέλιμο, για παράδειγμα, να εναλλάσσονται βότανα με λαχανικά, παρά να φυτευτούν όλα τα βότανα μαζί. Τέλος τα βότανα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και στην μαγειρική, έχοντας λίγα βότανα στον κήπο του σπιτιού μπορούν να χρησιμοποιηθούν οποιαδήποτε στιγμή.

Τα βότανα δεν χρειάζονται αρκετό χώρο για να αναπτυχθούν. Πολλά από αυτά μπορούν να φυτρώσουν σε γλάστρες, στο περβάζι ενός ηλιοφώτιστου παραθύρου, αλλά μπορούν να καλλιεργηθούν και στο εσωτερικό του σπιτιού, ως οικιακά φυτά.

Πριν φυτευτούν τα βότανα στον κήπο πρέπει να επιθεωρηθεί λεπτομερειακά η τοποθεσία. Πρώτα από όλα πρέπει να γίνει ένα απλό σχεδιάγραμμα και να σημειωθεί, ο άξονας Βορά- Νότου και οι βασικές περιοχές σκιάς. Επίσης πρέπει να χωριστούν σε φωτεινές, μέτριες και

σκοτεινές σκιές. Σημειώνονται διάφορα χαρακτηριστικά, όπως αναχώματα και βαθουλώματα, φράχτες, δέντρα και χωρίσματα, καθώς και τις τυχόν ποικιλίες χώματος. Αυτή η εργασία θα αποκαλύψει τις καλύτερες μεριές για το φύτεμα του κάθε βοτάνου, καθώς και τις καλύτερες τοποθεσίες για βραχόκηπους και υπερυψωμένα παρτέρια.

Το πρώτο βήμα είναι να σχεδιαστεί το παρτέρι. Αρχικά πρέπει να αποφασιστεί ο τύπος της μπορντούρας και το υλικό που θα χρησιμοποιηθεί και έπειτα να χαραχτεί η διαδρομή των μονοπατιών. Καλό είναι να γίνει επιλογή ενός κεντρικού χαρακτηριστικού, για παράδειγμα ένα χτυπητό ή διακοσμητικό φυτό, που θα προσελκύσει το μάτι. Το επόμενο βήμα είναι να αποφασιστούν τα χαρακτηριστικά λιθοδομής του κήπου. Τα μονοπάτια από τούβλα και πέτρα καθώς και οι τοίχοι πρέπει να γίνουν σε έδαφος που δεν έχει χρησιμοποιηθεί για φύτεμα. Η χλόη σκάβεται και τοποθετείται το υλικό επίστρωσης σε ένα στρώμα άμμου. Τοίχοι που έχουν ύψος μεγαλύτερο από 30 εκατοστά θα χρειαστούν ειδική βάση για στήριξη.

Όταν η κατασκευή ολοκληρωθεί, φυτεύονται οι θάμνοι- φράχτες για μπορντούρα ή άλλα κατάλληλα φυτά. Το τελευταίο βήμα είναι να σκαφτούν τα παρτέρια ανάμεσα στα μονοπάτια και στις παρυφές του κήπου. Σκάβοντας μια ή δυο φορές τα παρτέρια δίνεται ένα καλό ξεκίνημα στα πολυετή βότανα. Μετά όλα είναι έτοιμα για να φυτευτούν. Υπάρχουν πολλά βότανα για να επιλεγθούν αλλά πρέπει να προσεχθεί να τοποθετηθούν τα ψηλά στο κέντρο ή στο πίσω μέρος των χώρων και τα χαμηλά στις άκρες.

Μέσα στον κήπο μπορούμε να κατασκευαστούν διάφορα είδη παρτεριών σύμφωνα πάντα με τις απαιτήσεις των αρωματικών φυτών και την περιοχή του σπιτιού και εκτενέστερα του κήπου. Έτσι υπάρχουν τα παρακάτω είδη: το υγρό παρτέρι, το κυρίως παρτέρι, το σκιερό, το υπερυψωμένο, τα λιβάδια και οι χλοοτάπητες, οι βραχόκηποι, τα αρωματικά φυτά σε αμμοχάλικο και τα αρωματικά φυτά σε δοχεία.

Τέλος μπορούν να αναφερθούν ορισμένα είδη βοτανόκηπων όπως: αυθαίρετοι κήποι με βότανα, τυπικοί κήποι με βότανα, κήπος αυλής, μικρός κήπος στην πόλη, μεγάλος κήπος στην πόλη, προαστιακός κήπος, αγρόκτημα, γεωμετρικοί κήποι και τέλος ταρατσόκηποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

1. **Κανταρτζής, Ν.**, 2007: *Αρωματικά και Φαρμακευτικά φυτά*. Τόμος Β, Ελεύθερος Τύπος.
2. **Κουτσός, Θ.**, 2006: *Αρωματικά και Φαρμακευτικά φυτά*. Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Ζήτη.
3. **Bonnar, A. & Mac Carthy, D.**: *Τα βότανα καλλιέργεια χρησιμοποίηση*. Εκδοτικές επιχειρήσεις Π. Κουτσούκος Α.Ε.
4. **Fedor, J**, 2005: *Οργανική κηπουρική*, Εκδόσεις Βασδέκης.
5. **Mabey, R. McIntyre, M. Michael, P. Duff, G. Stevens, J.** 1999: *Πλήρης οδηγός για τα βότανα*, εκδόσεις Ψύχαλλου.
6. **McHoy, P.**, 2006: *Ο σχεδιασμός του τέλειου κήπου*, Εκδόσεις Ίριδα.
7. **Κανταρτζής, Ν.**, 1990: *Ανθοκομία*, Έκδοση Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
8. www.etherio.gr/definitions.htm